

**Uchwała Nr III/11/10
Rady Gminy Żórawina
z dnia 30 grudnia 2010 r.**

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żórawina na lata 2011 – 2018”

Na podstawie art.18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.), oraz art.17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm), **Rada Gminy Żórawina uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żórawina na lata 2011 - 2018 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Rady Gminy
Żórawina nr III/11/10
z dnia 30 grudnia 2010 roku

Strategia

Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gminy Żórawina na lata

2011 - 2018

ŻÓRAWINA 2010

SPIS TREŚCI

Część I. Informacje ogólne

- 1. Wprowadzenie**
- 2. Przesłanki Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikające z dokumentów strategicznych na poziomie kraju, województwa i powiatu**
- 3. Strategia rozwiązywania problemów społecznych a system prawny**

CZĘŚĆ II – Diagnostyczna

1. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie Żórawina

1.1. Charakterystyka Gminy Żórawina

1.2. Pomoc społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w Gminie Żórawina

2. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych.

2.1. Ubóstwo

2.2. Bezrobocie i rynek pracy

2.3. Niepełnosprawność, długotrwała choroba, problemy ludzi w wieku starszym.

2.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa – kwestie dziecka w rodzinie.

2.5. Uzależnienia

2.6. Przemoc w rodzinie.

2.7. Bezdomność.

3 Wnioski końcowe.

Część III – Programowa

1. Podstawowe założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011 – 2018.

2. Misja i cel strategiczny Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

3. Główne obszary strategii.

4. Źródła finansowania.

5. Monitoring, ewaluacja i zarządzanie strategią.

6. Wskaźniki stopnia efektywności strategii.

7. Cechy programów i projektów.

Część I. Informacje ogólne

1. Wprowadzenie

Strategia stanowi zbiór kryteriów oraz reguł decyzyjnych kształtujących funkcjonowanie oraz rozwój firmy w zmieniającym się otoczeniu. Prof. M. Romanowska definiuje strategię, „jako **program działania określający główne cele organizacji i sposoby ich osiągnięcia**”¹.

Pojęcie strategii pojawiło się w przepisach regulujących działalność pomocy społecznej. **Zgodnie z ust 1 art. 17 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2009r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm), do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii integracji rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.**

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Żórawina wskazuje na kluczowe kwestie społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy oraz wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych i negatywnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wieloletnim dokumentem programowym, obejmuje lata 2011 – 2018.

Nadrzędnym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest: przyjazna Gmina skutecznie rozwiązująca problemy społeczne dzięki doskonałej infrastrukturze i wyszkolonej kadrze, dobrze rozwiniętej współpracy z partnerami społecznymi, efektywnemu i mądrym zarządzaniu pomocą społeczną oraz zaangażowaniu mieszkańców.

Realizacja zadań stawianych przed pracownikami pomocy społecznej oraz konieczność wypracowania skutecznych form działania wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

Przedstawiona Strategia zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej (praca socjalna rozumiana, jako wszelkie działania typu pro społecznego, których celem jest podtrzymywanie, chronienie lub rozwijanie interesów jednostek,

1M. Ziółkowski Proces formułowania strategii rozwoju gminy” AGH Warszawa 1998

rodzin, grup i społeczności), współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w Gminie oraz podmiotami działającymi, w szerokim obszarze polityki społecznej obejmującymi oświatę służbę zdrowia, sądy rodzinne.

W przedstawionej strategii istotną rolę odgrywa system wsparcia psychologicznego, poradnictwa prawnego, pedagogicznego, terapii i pracy socjalnej. Systemowe podejście daje szansę na rozwiązania strukturalne i skuteczne przywracanie osób do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Zmiany w kierunku rozwiązań systemowych stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej.

Przedstawiona strategia rozwiązywania problemów społecznych jest w pełni zgodna z podstawowymi zasadami życia społecznego, a w szczególności z zasadami:

1. **pomocniczości,**
2. **partycypacji społecznej,**
3. **współodpowiedzialności.**

Pojęcie pomocniczości oznacza, że struktury wyższe (władza) nie powinny wyręczać struktur niższych, czyli osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych w tym, z czym mogą one sobie poradzić we własnym zakresie. Rolą władzy winno być natomiast pobudzenie, podtrzymywanie struktur niższych, wspomaganie i wspieranie ich wysiłków wówczas, gdy realizacja określonych zadań przekracza ich możliwości. Wiąże się to nierozdzielnie z godnością człowieka, czyli jego prawem do wolnego i świadomego działania, upodmiotowieniem. W tym ujęciu znaczenia nabiera **zasada partycypacji społecznej polegająca na włączeniu obywateli w rozwiązywanie lokalnych problemów**, czy też zaspakajaniu istniejących potrzeb. Bardzo istotny staje się aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwaniu i wykorzystaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych. Zadaniem sił zewnętrznych winno być, zatem wspieranie i wzmacnianie tego potencjału oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi.

Działania będą kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej, pod pojęciem wykluczenia społecznego należy rozumieć: **„brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Są to między innymi: publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy, transport publiczny i publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy i organizacje polityczne, rynek pracy, rynek dóbr konsumenckich, rynek usług telekomunikacyjnych, bankowych i innych, prywatna własność i przedsiębiorczość”**.

Do grup najbardziej zagrożonych zjawiskiem wykluczenia należy zaliczyć:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych oraz wychowujących się poza rodziną,
- osoby bezrobotne - w tym w szczególności długotrwale, oraz kobiety pozostające poza rynkiem pracy,
- kobiety samotnie wychowujące dzieci,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby o niskich kwalifikacjach,
- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych,
- niepełnosprawnych i przewlekle chorych,
- osoby psychicznie chore,
- starsze osoby samotne,
- osoby opuszczające zakłady karne.

Dokument został opracowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Pierwszym krokiem przy opracowywaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żórawina było przygotowanie diagnozy, która sporządzona została w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żórawinie. Diagnoza uzupełniona została o wyniki analiz prowadzonych przez inne jednostki samorządowe i administracji publicznej min. Powiatowy Urząd Pracy, Główny Urząd Statystyczny.

Natomiast w części programowej, na podstawie wyników diagnozy i określenia głównych obszarów problemowych, wyznaczony został cele strategiczny oraz cele operacyjne a także kierunki działania. Dokument zamykają informacje na temat i sposobu monitorowania oraz wdrażania strategii.

2. Przesłanki Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikające z dokumentów strategicznych na poziomie kraju, województwa i powiatu

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców naszej gminy.

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego w Unii Europejskiej. W 2000 roku kraje Unii Europejskiej w tym Polska przyjęły do realizacji Strategię Lizbońską, której celem jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, przy jednoczesnym wzroście zatrudnienia i spójności społecznej. W roku 2002 w Nicei, Rada Europejska przyjęła cztery cele zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze Unii Europejskiej (Cele Nicejskie):

- 1. zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług,**
- 2. zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,**
- 3. pomoc najbardziej zagrożonym,**
- 4. mobilizacja organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.**

Te założenia wprowadzone zostały do polskiej rzeczywistości poprzez dokument, jakim jest „**Narodowa Strategia Integracji Społecznej**”.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została przyjęta w roku 2004. Zawiera szczegółową diagnozę obecnej sytuacji społecznej w Polsce pod kątem czynników wpływających na zjawisko wykluczenia społecznego. W poniższym zestawieniu znajdują się wszystkie priorytety wymienione w Narodowej Strategii Integracji Społecznej w podziale na obszary życia, których dotyczą.

Tabela nr 1 – Priorytety wymienione w Narodowej Strategii Integracji Społecznej w podziale na obszary życia, których dotyczą.

Zakres	Priorytety
Edukacja	Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym
	Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim
	Upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy
	Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci
Bezpieczeństwo społeczne	Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia natychmiastowych, zdecydowanych działań
	Ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowych tak, aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE
Rynek pracy	Ograniczenie bezrobocia długookresowego
	Zmniejszenie bezrobocia młodzieży
	Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych
	Zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy (ALMP)
	Upowszechnienie kształcenia ustawicznego
Ochrona zdrowia	Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności
	Upowszechnienie ubezpieczenia zdrowotnego

	Zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego
Dostęp do praw, dóbr i usług	Zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością
	Zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych
	Rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami
	Zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną
	Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorząd terytorialny
	Zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa

Źródło: Narodowa Strategia Integracji Społecznej.

Ważnym dokumentem, który brany był pod uwagę przy konstrukcji celów strategicznych dla naszej Gminy była **Dolnośląska Strategii Integracji Społecznej na lata 2005 – 2013**. Poniżej w tabeli przedstawiam strukturę priorytetów i działań strategicznych w zakresie polityki społecznej podejmowanych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego.

Tabela Nr 2. Struktura priorytetów i działań strategicznych w zakresie polityki społecznej podejmowanych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego.

STRUKTURA PRIORYTETÓW I DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH	
A	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
A 1	Przeciwdziałanie bezdomności
A 2	Redukowanie zjawiska ubóstwa
A 3	Aktywizacja osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy
A 4	Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie
A 5	Wsparcie dzieci i młodzieży dotkniętej sieroctwem
A 6	Wsparcie osób niepełnosprawnych pozbawionych możliwości samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie
A 7	Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej powodowanej uzależnieniami
B	Integracja społeczna środowisk osób wymagających szczególnego wsparcia
B 1	Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
B 2	Doskonalenie systemu opieki nad dziećmi i rodziną

B 3	Aktywizacja społeczna osób starszych
B 4	Wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn
C	Krzewienie idei społeczeństwa obywatelskiego
C 1	Kreowanie opinii społecznej eliminującej negatywne stereotypy w odniesieniu do osób dotkniętych marginalizacją społeczną
C 2	Wsparcie lokalnych inicjatyw opartych o zasady pomocniczości i partnerstwa
C 3	Aktywizacja społeczności lokalnych, w szczególności z terenów wiejskich
C 4	Umacnianie i rozwój współpracy administracji publicznej z organizacjami sektora pozarządowego
D	Podnoszenie jakości usług społecznych
D 1	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników oraz kadr kierowniczych jednostek pomocy społecznej
D 2	Współpraca z partnerami zagranicznymi i opracowywanie nowych oraz wspólnych rozwiązań z zakresu polityki społecznej
D 3	Promowanie innowacyjnych metod i technik rozwiązywania problemów z zakresu polityki społecznej
D 4	Doskonalenie współpracy z administracją rządową oraz samorządową wszystkich szczebli

3. Strategia rozwiązywania problemów społecznych a system prawny

Podstawowym dokumentem, który określa działania Gminy z zakresu pomocy społecznej jest Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 175 z 2009 r. z późn. zm.)

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność brania pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to w szczególności:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz.992 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122. poz. 1143 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003r. Nr 96, poz.873 z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.))
8. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69 poz. 415 z późn. zm.)
9. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005. Nr 31 poz. 266 z późn. zm.)
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. **o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych** (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 776 z 92.z późn zm.)
11. Ustawa z dnia 07.09.2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr.1 poz.7)

CZĘŚĆ II – DIAGNOSTYCZNA

1. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie Żórawina

1.1 Charakterystyka Gminy Żórawina

Gmina Żórawina jest jedną z 9 gmin powiatu wrocławskiego, należącego do województwa dolnośląskiego.

Gmina Żórawina położona jest na południe od Wrocławia, graniczy z gminami: Święta Katarzyna, Domaniów, Borów i Kobierzyce. Gmina Żórawina znajduje się w niewielkiej odległości od granic administracyjnych miasta Wrocławia. Odległość wsi gminnej od centrum miasta wynosi zaledwie 15 km.

Gmina Żórawina zajmuje obszar o powierzchni 12, 011 ha, zamieszkały przez 8431 osób, (według danych urzędu gminy na dzień 31.12.2009 r.) skupionych w 26 sołectwach, zamieszkujących 33 wsie.

Gęstość zaludnienia w gminie Żórawina wynosi 67 osób/1 km² (powiat wrocławski = 86,7 osób/1 km²; województwo dolnośląskie = 198,3 osób/1 km²).

Tabela Nr 3 – Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach (31.12.2009)

Miejscowość	Liczba mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
Bratowice	70	31	39
Bogunów	279	131	148
Brzeście	90	43	47
Galowie	255	125	130
Jaksonów	508	255	253
Jarosławie	100	56	44
Karwiany	297	144	153
Komorowice	210	107	103
Krajków	296	152	144
Mędłów	147	72	75
Milejowice	74	38	36
Nowojowice	153	78	75
Nowy Śleszów	58	31	27
Okrzeszyce	50	24	26
Mnichowice	279	143	136
Marcinkowice	41	22	19
Polakowice	203	101	102
Pasterzyce	60	33	27
Przeclawice	311	144	167
Raclawice Małe	42	17	25
Rzeplin	375	184	191
Rynakowice	42	25	19

Szukalice	99	54	45
Stary Śleszów	350	184	166
Suchy Dwór	184	91	97
Turów	188	91	88
Węgry	630	324	306
Wilczków	372	177	195
Wilkowice	62	32	27
Wojkowice	189	101	88
Zagródki	62	32	30
Żerniki Wielkie	172	77	95
Żórawina	2181	1142	1039

Źródło: Referat Spraw Obywatelskich, UG Żórawina

W Gminie Żórawina populacja kobiet jest niemal równa liczbie mężczyzn na 103 kobiety przypada 100 mężczyzn. Na dzień 31.12.2009 r. w gminie mieszkało 4277 kobiet i 4156 mężczyzn. (Według danych 31.12.2009 źródło referat spraw obywatelskich UG Żórawina, na dzień 31.12.2009 w gminie mieszkało 8433

Analiza grup wiekowych mieszkańców Gminy wykazała, że udział liczby osób w wieku produkcyjnym jest stosunkowo duży, na dzień 31.12.2007 r. 67, 38 %, przedprodukcyjnym 19, 69 %, poprodukcyjnym 12, 92 (Źródło Urząd statystyczny Wrocław dane na dzień 31.12.2007r.) Na dzień 31.12.2009 r. liczba osób w wieku produkcyjnym stanowi 66, 93 % ogółu ludności, w przedprodukcyjnym – 20, 82 % i poprodukcyjnym 12,45 %. Struktura wiekowa odpowiada ogólnym trendom w powiecie i województwie.

Dane statystyczne wskazują na ujemny przyrost naturalny na terenie gminy Żórawina. Według danych statystycznych na dzień 31.12.2007 r. wynosił on – 3,5 ‰ powiat wrocławski +0,4‰, województwo dolnośląskie -0,6‰).

Od 2005 następuje dodatni przyrost ludności, związany z dodatnią migracją. Wzrost liczby mieszkańców, wynika z rozwoju budownictwa mieszkaniowego i przenoszenia się mieszkańców Wrocławia do okolicznych gmin wiejskich.

Struktura ludnościowa Gminy Żórawina jest korzystna. Wprawdzie przyrost naturalny jest ujemny, ale migracja jest na wysokim poziomie.

Tabela Nr 4 – Struktura ludności w przedziałach wiekowych ludności Gminy Żórawina

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba ludności ogółem	7832	7894	7882	7930	8055	8168	8433
Liczba osób w wieku przed	1806	1733	1658	1602	1586	1703	1756

poprodukcyjnym w tym kobiety	865	820	778	742	736	802	816
Liczba osób w wieku produkcyjnym w tym kobiety	4948	5096	5172	5267	5428	5428	5644
Liczba osób w wieku po poprodukcyjnym w tym kobiety	1078	1065	1052	1061	1041	1016	1033
	765	748	738	747	737	731	749

Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu

Na terenie Gminy znajdują się 5 Zespołów Szkolno – Przedszkolnych:

1. Zespół Szkolno Przedszkolny nr 1 w Żórawinie
2. Zespół Szkolno Przedszkolny nr 2 w Wilczkowie
3. Zespół Szkolno Przedszkolny nr 3 w Rzeplinie
4. Zespół Szkolno Przedszkolny nr 4 w Polakowicach
5. Zespół Szkolno Przedszkolny nr 5 w Węgrach

oraz w miejscowości Żórawina znajduje się Gimnazjum.

Przedszkole w Żórawinie jest największa tego typu placówką na terenie Gminy. Jest przygotowane na 100 miejsc o dobrej bazie powierzchniowej i dydaktycznej.

Obecna sieć szkolna jest prawidłowa i w zestawieniu z planem dowozu zapewnia dostęp do edukacji wszystkim dzieciom objętym obowiązkiem rocznego przygotowania przedszkolnego szkolnego. Zwrócić należy uwagę na problem związany z brakiem dostępu dzieci dojeżdżających do uczestnictwa w pozalekcyjnych formach edukacyjnych.

Na terenie gminy nie ma obecnie żłobków.

Tabela. 5 Liczba dzieci w szkołach latach 2000 – 2009

Lp.	Szkoła	L i c z b a d z i e c i o g ó ł e m	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
			1.	SP 1 w Żórawinie	253	227	213	206	186	169	141
2.	SP 2 w Wilczkowie	124	117	109	104	91	91	107	86	70	
3.	SP 3 w Rzeplinie	103	96	91	84	72	66	65	68	50	
4.	SP 4 w Polakowicach	93	86	82	80	80	77	74	68	64	
5.	SP 5 w Węgrach	87	79	67	58	54	45	44	39	39	
6.	Gimnazjum	288	411	379	343	340	329	307	255	260	
7.	Razem	948	1016	941	875	823	777	738	649	670	

Źródło: materiały Urzędu Gminy Żórawina

Przedmiotem świadczącym opiekę medyczną mieszkańcówminy Żórawina

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej obszar gminy obsługiwany jest przez Zakład Opieki Zdrowotnej w Żórawinie, w skład, którego wchodzi:

1. Gminny Ośrodek Zdrowia w Żórawinie (7 gabinetów + apteka)
2. Wiejski Ośrodek Zdrowia w Węgrach (2 gabinety),
3. Punkt Lekarski w Jaksonowie (poradnia ogólna, gabinet zabiegowy),
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medcom” w Wojkowicach.

W Gminie Żórawina brak jest przypadków poważnych przestępstw, zdarzają się wykroczenia, nie wpływają one jednak w sposób negatywny na ogólny poziom bezpieczeństwa.

W Żórawinie jest komisariat Policji.

Gmina Żórawina nadal posiada charakter rolniczy, ale powoli zmienia się charakter Gminy, powstało już kilka większych zakładów przemysłowych.

W północnej części gminy, od linii łączącej Galowice - Żórawina-Wojkowice - Mnichowice widoczny jest wpływ Wrocławia przejawiający się w podmiejskim charakterze zabudowy oraz większym udziałem ludności dojeżdżającej do pracy we Wrocławiu (koleją, autobusami, samochodami prywatnymi), występuje tu również więcej zakładów rzemieślniczych, hurtowni.

Udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy wynosi ponad 88 %. Lasy i grunty leśne stanowią zaledwie 0, 7 % powierzchni gminy (89 ha).

Obszar gminy Żórawina zaliczony został do obszarów gminy województwa, na którym istnieją szczególnie korzystne warunki dla intensywnego rozwoju produkcji rolniczej.

1. 2. Pomoc społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w Gminie Żórawina

Definicja pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 roku funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej określa;

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania
3. organizację pomocy społecznej
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołami różnych wyznań, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna polega w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Zadania gminy wynikające z ustawy o pomocy społecznej

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1. sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
2. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
3. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
13. tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
14. dożywianie dzieci;
15. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
16. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
18. utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań własnych gminy należy o charakterze fakultatywnym należy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

1. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
2. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
3. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
4. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
5. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Zadania pomocy społecznej na szczeblu gmin realizowane są przez ośrodki pomocy społecznej.

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żórawinie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną administracji samorządowej realizującą zadania pomocy społecznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej istnieje od w 1990 r. powołany został Uchwałą Rady Narodowej Nr XIII/43/90 z dnia 30 kwietnia 1990 r.

Do Ośrodka mogą zgłaszać się po pomoc wszystkie osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, ustawa o pomocy społecznej. Art. 7 wymienia przypadki, w jakich udziela się pomocy społecznej i są to w szczególności: **ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Ośrodek udziela również pomocy osobom opuszczającym zakłady karne, ofiarom zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych, klęsk żywiołowych lub ekologicznych, a także osobom i rodzinom z problemem alkoholowym, problemem narkomanii oraz przemocy w rodzinie.**

Formy pomocy oferowanej przez Ośrodek obejmują:

1. pomoc usługową (usługi opiekuńcze, usługi specjalistyczne dla osób niepełnosprawnych);
2. pomoc w naturze (posiłki);
3. pomoc rzeczową (węgiel, odzież, sprzęt gospodarstwa domowego);
4. pomoc instytucjonalną (kierowanie do domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia);
5. pomoc finansową (przyznawana osobom spełniającym kryterium dochodowe, określone w ustawie o pomocy społecznej na podstawie udokumentowanego dochodu oraz w związku z trudną sytuacją życiową);
6. pracę socjalną udzielaną niezależnie od dochodu (udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, pomoc w załatwianiu trudnych spraw bytowych, kierowanie do odpowiednich placówek, udostępnianie bazy danych o placówkach oferujących różnego rodzaju pomoc);
7. poradnictwo osobom bezrobotnym w aktywnym poszukiwaniu pracy, w tym informowanie o sposobach szukania pracy, udostępnianie prasy z ofertami pracy, udostępnianie telefonu do przeprowadzania rozmów z pracodawcami, pomoc w przygotowaniu listów motywacyjnych oraz życiorysów;
8. pierwszy kontakt z osobami nadużywającymi alkoholu, uzależnionymi od alkoholu oraz ich rodzinami;
9. pomoc ofiarom przemocy w rodzinie;

- 10. przekazywanie informacji o innych podmiotach świadczących pomoc;
- 11. kierowanie osób potrzebujących wsparcia do odpowiednich, wyspecjalizowanych w danym problemie placówek, z którymi współpracuje Ośrodek.

Dodatkowe zadania realizowane przez Ośrodek:

1. wypłata świadczeń rodzinnych;
2. wypłata świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego;
3. działania wobec dłużników alimentacyjnych

Zatrudnienie i kadry Gminnego Ośrodka pomocy Społecznej w Żórawinie

Obszar działań pomocy społecznej w Gminie jest podzielony jest na trzy rejony. Każdy z nich obsługiwany jest przez jednego pracownika socjalnego. Liczba osób przypadających na jednego pracownika socjalnego wynosi 2811. Zatrudnienie pracowników socjalnych reguluje art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z wymienionym artykułem ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców nie mniej jednak niż trzech pracowników.

Zadania pracowników socjalnych, ujęte są w art. 119 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Pracownikiem socjalnym może być osoba, która posiada dyplom uzyskania tytułu zawodowego w zawodzie pracownik socjalny, dyplom wyższej szkoły zawodowej o specjalności praca socjalna lub ukończone studia wyższe o specjalności praca socjalna na jednym z kierunków: pedagogika, politologia, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie.

Na dzień 31.12.2009 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie zatrudniał 3 pracowników socjalnych, w tym, 1 pracowników z wykształceniem policealnym oraz 2 pracowników z wykształceniem wyższym. Łączna liczba zatrudnionych wynosiła 8 osób.

Dane liczbowe

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej od kilku lat jest na podobnym poziomie. Zanotowano nieznaczny spadek zanotowany od 2004 r. związany jest zmiana przepisów o pomocy społecznej i przejściem niektórych świadczeń z systemu pomocy społecznej do systemu świadczeń rodzinnych.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających pomocy GOPS w Żórawinie w latach 2000 – 2009.

Tabela nr 6 Rodziny korzystające z pomocy społecznej w latach 2000- 2009

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób
2000	210	765

2001	264	972
2002	282	929
2003	320	1002
2004	272	856
2005	252	843
2006	248	701
2007	191	479
2008	223	562
2009	229	580

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

W roku 2009 osoby korzystające z pomocy społecznej stanowiły 6, 87 % populacji Gminy Żórawina.

Wskaźnik ten nie jest wysoki dla gminy gdyż, nie przekracza poziomu 7 -8 %. (średnio w każdym społeczeństwie 7- 8 % populacji nie radzi sobie z problemami)

Wskaźnik ten od wielu lat utrzymuje się na podobnym poziomie oznacza to dobrą sytuację materialno – bytową mieszkańców terenu gminy Żórawina.

W roku 2005 wydatkowano na świadczenia w zakresie pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i utrzymanie ośrodka łączną kwotę **1.531,870 zł**

W roku 2006 wydatkowano na świadczenia w zakresie pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i utrzymanie ośrodka łączną kwotę **2.142,410 zł**

W roku 2007 wydatkowano na świadczenia w zakresie pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i utrzymanie ośrodka łączną kwotę **2.163,987 zł**

W roku 2008 wydatkowano na świadczenia w zakresie pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i utrzymanie ośrodka łączną kwotę **1.962,793zł**

W roku 2009 wydatkowano na świadczenia w zakresie pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i utrzymanie ośrodka łączną kwotę **2.028,678 zł**

Poniższa tabela ukazuje przyczyny udzielania pomocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żórawinie w latach 2000 – 2009.

Tabela nr 7. Powody przyznania pomocy w latach 2000 - 2009

Powód trudnej	Liczba rodzin korzystających w latach
----------------------	--

sytuacji życiowej	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ubóstwo	141	197	230	250	191	198	169	154	176
Bezrobocie	96	113	150	166	167	126	127	91	52
Długotrwała choroba	32	63	85	111	119	89	96	103	92
Niepełnosprawność	36	40	49	57	63	79	78	72	61
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	60	68	75	65	61	50	74	71	78
Potrzeba ochrony macierzyństwa	36	25	39	48	31	14	13	9	10
Narkomania	0	3	6	8	15	7	9	15	10
Alkoholizm	37	24	23	22	13	13	17	26	25
Bezdomność	0	4	5	2	5	5	5	5	10
Trudności w przystosowaniu się do życia po wyjściu z zakładu karnego	3	1	4	6	4	1	0	2	3
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	1	0	3	1

Źródło: Dane z GOPS w Żórawinie, Sprawozdanie MPIPS 03

Należy zaznaczyć, że wahania nakładów na pomoc społeczną jak również ilość osób korzystających ze świadczeń uzależnione są od aktualnie obowiązujących aktów prawnych, w szczególności ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych. Regulacje te, korygując dostępność do poszczególnych świadczeń, ograniczają lub poszerzają ilość beneficjentów systemu.

Analiza danych pozwala stwierdzić, świadczenia pieniężne są preferowaną przez beneficjentów formą wsparcia.

2. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych.

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania.

Poniżej przedstawione są problemy, które determinują problemy społeczne. Znaczenie poszczególnych problemów społecznych opiera się na analizie danych statystycznych, dokumentacji instytucji i organizacji działających w obszarze polityki społecznej. W tym przypadku korzystano z zasobów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ponieważ to w Ośrodku skupia obraz wszystkich problemów społecznych Gminy.

Analizując dane statystyczne na podstawie, których udzielana jest pomoc społeczna określono rangę problemów społecznych Gminy Żórawina.

- **bardzo istotne, determinują 75 % negatywnych zjawisk w Gminie Żórawina należą do nich ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba i niepełnosprawność (tutaj też ułokowane są problemy osób w wieku starszym),**

- istotne, problemy determinują dalsze 20 % negatywnych zjawisk społecznych, do których **w naszej gminie należy bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,**
- nieistotne, której problemy determinują około **5 % negatywnych zjawisk społecznych i należą do nich alkoholizm, przemoc,** należy podkreślić, że te problemy w wymiarze indywidualnym są szczególnie dotkliwe.

2. 1. Ubóstwo

Opis problemu

Ubóstwo- jest pojęciem wielowymiarowym i definiuje się w różny sposób. Dane na ten temat są względne i nie można do nich zastosować obiektywnych form pomiaru.

Jedną z definicji ubóstwa – jest zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.

Kwestia ubóstwa określana jest w kategoriach absolutnych lub względnych.

Przy podejściu **absolutnym, jako** kryterium ubóstwa przyjmuje się warunki materialne, niezapewniające zaspokojenia minimalnych potrzeb człowieka.

Przy pojęciu **względny** ubóstwo utożsamia się z nadmiernymi różnicami w poziomie życia różnicami. Jeśli w społeczeństwie występują duże nierówności, to najgorzej sytuowani jego członkowie nawet, gdy mają środki pozwalające na więcej niż elementarne potrzeby, określają się ubogimi.

W ustawie o pomocy społecznej brak jest definicji ubóstwa. Na gruncie postanowień ustawy o pomocy społecznej, można przyjąć, że „ubóstwo” odnosi się do sytuacji, w której osoby lub rodziny nie posiadają dochodów lub też ich dochody są niższe od kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Obecnie dla osoby samotnej jest to kwota netto 477 zł a dla osoby pozostającej w rodzinie jest to kwota 351 zł netto na osobę. Wysokość kryterium dochodowego precyzuje art. 8 ustawy.

Ubóstwo nigdy nie występuje, jako samodzielny problem łączy się nierozdzielnie z bezrobociem, wielodzietnością, samotnym rodzicielstwem, z przewlekłą chorobą, uzależnieniami, dotyczy osób starszych.

Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że najpoważniejszym problemem są rodziny, które charakteryzuje permanentny brak środków do życia. Najczęściej są to rodziny, które od dawna żyją w niedostatku i korzystały już ze świadczeń pomocy społecznej. Cechuje je niezradność życiowa i które kumulują takie zjawiska, jak wielodzietność, bezrobocie, inwalidztwo, przewlekłe choroby, alkoholizm itp. Ponadto w rodzinach tych panuje pewien kulturowy styl życia przekazywany z pokolenia na pokolenie. Pomimo dominującej pomocy socjalnej (wypłacane świadczenia) nie zauważono zmniejszenia skali ubóstwa.

Dane liczbowe

Brak jest dokładnych danych liczbowych mówiących, jaka część mieszkańców gminy żyje w ubóstwie na podstawie danych znajdujących się w Ośrodku Pomocy Społecznej, na podstawie danych statystycznych na terenie Polski w 2007 żyło na granicy ubóstwa 14,7 % (poniżej 477 zł na osobę a dla rodziny z 2 dziećmi 1402 zł). Na dzień 31.12.2009 r. liczba rodzin, które skorzystały, które skorzystały z pomocy z powodu ubóstwa (dochód poniżej kryterium dochodowego) wyniosła 141 a osób 417. Jest to sytuacja korzystniejsza niż na pozostałym obszarze kraju, ponieważ wynosi **4,94 %**.

Opis systemu przeciwdziałania ubóstwu.

Częściami składowymi systemu są placówki, instytucje i organizacje działające na terenie gminy i powiatu

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie

- Udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej (niezależnie od sytuacji finansowej);
- udzielanie pomocy finansowej
- wypłata zasiłków rodzinnych wspierających dochody rodziny,
- stypendia,
- programy pomocowe

2. organizacje pozarządowe wspierające działalność instytucji państwowych min Caritas,

3. Parafie

2.2 Bezrobocie.

Długotrwałe bezrobocie w połączeniu ubóstwem są najpoważniejszym problemem, z jakim borykają się osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej.

Opis problemu

Bezrobocie jest [zjawiskiem](#) społecznym, ekonomicznym i politycznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Bezrobocie powoduje szereg negatywnych następstw i skutków, wśród których wymienia się:

- **skutki ekonomiczne** - nie wykorzystanie całego potencjału pracy, obniżanie poziomu życia osób bezrobotnych i ich rodzin, obciążenie dla państwa oraz dla jednostek samorządu terytorialnego wynikające z konieczności wypłacania zasiłków dla bezrobotnych oraz świadczeń z pomocy społecznej, zapewniających bezrobotnym oraz ich rodzinom minimum socjalne;

- **skutki społeczne** - ubóstwo, narastanie zjawisk społecznie niepożądanych i patologicznych (nadużywanie alkoholu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, rozpad rodziny,

utrata mieszkania, przestępczość), choroby (stres, jaki towarzyszy długotrwałemu pozostawaniu bez pracy, może powodować choroby naczyń wieńcowych, a także prowadzić do depresji i nerwic), zmiana ról społecznych, utrata lub ograniczenie kontaktów z otoczeniem, długotrwałe bezrobocie wśród młodzieży może prowadzić do wiązania się z różnymi subkulturami i wzmacniać skłonności do narkomanii;)

- skutki psychologiczne - utrata poczucia bezpieczeństwa, obniżenie samooceny, niezdolność do pokonywania problemów, poczucie bezradności, poczucie utraty wpływu na własne życie, zanik gotowości i chęci do pracy, osłabienie umiejętności funkcjonowania w formach życia społeczno-gospodarczego, zwiększony stres, depresje.

Psychologiczne i społeczne skutki bezrobocia w większości pojawiają się w sytuacji długotrwałego bezrobocia.

Długotrwałe bezrobocie z psychologicznymi jego konsekwencjami prowadzi do poszerzania się obszarów ubóstwa, w dalszej kolejności do zjawisk społecznie niepożądanych (przemoc, alkoholizm) oraz do marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Dane liczbowe

Statystyki dotyczące stanu bezrobocia w Gminie są opracowywane na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy i Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego we Wrocławiu. Statystyki są przygotowywane w oparciu o ilość osób zarejestrowanych w Biurze Pracy. Analizując dane statystyczne należy pamiętać, że są to dane liczbowe i w związku z tym nie oddają faktycznego stanu bezrobocia w Gminie. Wśród osób zarejestrowanych nie ma na przykład właścicieli gospodarstw rolnych o powierzchni większej niż 2 ha, dotyczy to także członków ich rodzin, którzy stanowią bezrobocie ukryte w rolnictwie. Bardzo dużo osób zostało wyrejestrowanych z Biura Pracy ze względu na zmianę przepisów dotyczących ubezpieczenia zdrowotnego.

Tabela nr 8. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Żórawina w latach 2000 -2009

Bezrobocie w kolejnych latach	Liczba osób bezrobotnych W Gminie Żórawina ogółem	W tym kobiety	W tym mężczyźni
2000	320	195	125
2001	445	234	211
2002	510	263	247
2003	544	280	264
2004	552	285	267
2005	525	274	251
2006	397	238	159
2007	185	104	81

2008	161	90	71
2009	236	126	110

Źródło: Dane PUP we Wrocławiu, WUS we Wrocławiu

Tabela nr 9 Stopa bezrobocia w gminie Żórawina, w powiecie wrocławskim, województwie dolnośląskim

Bezrobocie w kolejnych latach	Stopa % w gminie Żórawina	Stopa % w powiecie wrocławskim	Stopa % w województwie dolnośląskim
2004	10,03	19,2	22,4
2005	10,15	17,3	20,6
2006	7,54	10,8	16,6
2007	3,4	4,6	11,8
2008	2,97	3,9	10,1
2009	4,18	5,5	12,5

Źródło: Dane PUP we Wrocławiu, WUS we Wrocławiu

Na koniec roku 2009 zarejestrowanych na terenie gminy Żórawina jest 236 osób. Analizując dane z Powiatowego Urzędu pracy bezrobocie na terenie Gminy od roku 2004 systematycznie spada, duży spadek zanotowano w 2007 r. i 2008 r. związane było ze wzrostem gospodarczym Polski, bezrobocie w gminie spadło wówczas do w roku 2007 do 3, 4 % a w 2008 r. do 2,97 %. W roku 2009 zanotowano wzrost stopy procentowej, jednakże nadal bezrobocie na terenie gminy w porównaniu z danymi powiatu wrocławskiego, województwa dolnośląskiego i Polski jest bardzo niskie.

Stopa procentowa bezrobocia w Gminie Żórawina na 31.12.2009 wyniosła 4,18 % w powiecie wrocławskim wynosi 5,5 %, w województwie dolnośląskim 12,5 % w Polsce 10,6 %.

Gmina Żórawina charakteryzuje się niskim poziomem bezrobocia

Tabela nr 10 Bezrobotni wg wieku i poziomu wykształcenia w Gminie Żórawina w latach 2005 – 2007

	2005	2006	2007
ogółem	525	397	185
Do 24 lat	109	60	24
25-34	133	115	42
35-44	98	72	23
45-54	142	104	61
55 i więcej	43	46	35
Wykształcenie wyższe	20	20	9

Średnie zawodowe	75	72	33
Średnie ogólnokształcące	20	26	6
Zawodowe	153	102	58
podstawowe	257	177	79

Źródło: Dane PUP we Wrocławiu, WUS we Wrocławiu

Tabela nr 11 Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w Gminie Żórawina w latach 2005 – 2007

	2005	2006	2007
Ogółem	525	397	185
do 3 miesięcy	92	64	39
3-6 miesięcy	42	41	22
6-12 miesięcy	56	63	16
12 -24 miesiące	88	49	31
Powyżej 24 miesięcy	247	180	77

Źródło: Dane PUP we Wrocławiu, WUS we Wrocławiu

Z analizy tabeli nr 10 wynika, że największą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 45–54. Zaobserwowano spadek liczby osób bezrobotnych w wieku 18–24 lat.

Czynnikiem, który znacząco wpływa na znalezienie się w grupie bezrobotnych jest poziom wykształcenia. Osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej stanowią główną grupę bezrobotnych. (dane tabela nr 10)

Najbardziej niepokojącym zjawiskiem jest długotrwałe bezrobocie (powyżej 12 miesięcy pozostawania bez pracy). Z przedstawionych danych w tabeli nr 11 wynika, że w 2005 r. była to grupa 335 osób i stanowiła 63, 80 % ogółu bezrobotnych, w 2006 była to grupa 229 osób i stanowiła to 57, 68 % ogółu bezrobotnych, w roku 2007 była to grupa 108 osób i stanowiła 58, 38 % ogółu bezrobotnych.

Z danych GOPS w Żórawinie wynika, że największą grupę osób korzystających z pomocy GOPS w Żórawinie są osoby długotrwałe bezrobotne (niektóre osoby zarejestrowane są od więcej niż 10 lat). Pomimo znacznego spadku bezrobocia w gminie, ta liczba nie ulega wahaniom.

Z informacji zebranych w Ośrodku Pomocy Społecznej wynika, że cechą charakterystyczną bezrobotnych z Gminy Żórawina i korzystających ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej jest ich niskie wykształcenie oraz brak kwalifikacji, które utrudniają znalezienie zatrudnienia. Jest to odzwierciedlenie w statystyk PUP we Wrocławiu, gdzie największą liczbę bezrobotnych to osoby o niskich kwalifikacjach.

Długotrwałe bezrobocie podopiecznych Ośrodka prowadzi do ubóstwa, czyli takich warunków materialnych, które nie zapewniają zaspokojenia podstawowych potrzeb, w

połączeniu z bezradnością powoduje to często niedożywienie dzieci, zadłużenia w opłatach za czynsz i media.

Z informacji uzyskanych od pracowników socjalnych wynika, że osobom korzystającym z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu długotrwałego bezrobocia towarzyszy często szeroko rozumiana bezradność (bezradność bardzo często determinuje dalsze pozostawanie bez pracy) Bezradność rozumiana jest, jako utrata umiejętności funkcjonowania w formach życia społeczno-gospodarczego.

Bezrobocie w wielu przypadkach powoduje rozpad i dezintegrację rodziny. W rodzinie, w której oboje rodzice pozostają długo bez pracy, dzieci uczą się na przykładzie rodziców roli bezrobotnego.(obserwuje się zjawisko dziedziczenia bezrobocia)

Zdarza się, że bezrobocie prowadzi również do takiej patologii, jak przemoc w rodzinie. Negatywne emocje oraz stresy, jakie towarzyszą pozostawaniu bez pracy znajdują często ujście w agresji skierowanej na najbliższych członków rodziny. Ofiarami przemocy domowej są najczęściej kobiety i dzieci.

Bezrobocie powoduje utratę poczucia bezpieczeństwa, obniżenie samooceny, niezdolność do pokonywania problemów, poczucie utraty wpływu na własne życie, stres, depresje. Brak umiejętności radzenia sobie z problemami powoduje częste sięganie po alkohol. Nadużywanie alkoholu prowadzi do uzależnienia od alkoholu, powoduje szereg dysfunkcji w rodzinie oraz na trwałe determinuje pozostawanie bez pracy.

Alkoholizm oraz szeroko rozumiana bezradność, pierwotnie, jako skutki bezrobocia, są przyczynami długotrwałego pozostawania bez pracy.

Oprócz w/w problemów, w gminie obserwowane jest również zjawisko pracy nierejestrowanej: praca „na czarno” jest dla bezrobotnych często jedyną możliwością znalezienia zatrudnienia. Nielegalne zatrudnienie podejmują najczęściej osoby o niskich, bądź średnich kwalifikacjach, a występuje ono wśród wszystkich kategorii wiekowych. Bezrobotni podejmują zajęcia najczęściej w sektorze ogrodniczo – rolnym i budownictwie.

Opis systemu przeciwdziałania bezrobociu i wspierania zatrudnienia

Częściami składowymi systemu są placówki, instytucje i organizacje działające na terenie gminy i powiatu

1) Instytucje:

- a. Powiatowy Urząd Pracy - jest podstawową jednostką organizującą pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy, w tym pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe na szczeblu powiatu i gminy. Urząd realizuje również zadania w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia, zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej osób poszukujących pracy. Oferta usług świadczonych przez Urząd pracy to:

1. pośrednictwo pracy;
2. poradnictwo zawodowe;

3. klub pracy;
4. szkolenia;
5. pożyczki;
6. prace interwencyjne;
7. roboty publiczne;
8. programy specjalne.

4.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie

- udzielanie pomocy finansowej z powodu bezrobocia (przy jednoczesnym spełnieniu kryterium finansowego określonego w ustawie o pomocy społecznej);
- udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej (niezależnie od sytuacji finansowej);
- udzielanie pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy (poradnictwo z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej, pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych - listów motywacyjnych i życiorysów, udostępnianie prasy z ofertami pracy, udostępnianie telefonu do przeprowadzania rozmów z pracodawcami),
- programy unijne skierowane do osób bezrobotnych i pozostających bez pracy.

Inne podmioty najczęściej znajdujące się na terenie miasta

Wrocławia:

- a) niepubliczne służby zatrudnienia - agencje zatrudnienia (pośrednictwo pracy, pośrednictwo pracy za granicą, poradnictwo zawodowe, doradztwo personalne).
- b) instytucje szkoleniowe prowadzące edukację pozaszkolną.
- c) organizacje pozarządowe

2.3. Niepełnosprawność, długotrwała choroba, problemy ludzi w wieku starszym.

Niepełnosprawność, długotrwała choroba, problemy ludzi starych należą do problemów Kat. A czyli bardzo istotnych, determinujących trudności, które sprzyjają ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, te problemy zupełnie różne, ale często ze sobą nierozzerwalnie związane. Są po bezrobociu kolejną przyczyną udzielania pomocy w Gminie.

Niepełnosprawność opis problemu

W myśl ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy.

Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy:

- **osoby niepełnosprawne prawnie** tj. takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
- **osoby niepełnosprawne biologicznie** tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale mają (odczuwają) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych odpowiednich do swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa). Dla potrzeb dalszej analizy osoby niepełnosprawne biologicznie nie są ujmowane w zestawieniach.

Osoba niepełnosprawna z punktu widzenia prawa musi posiadać aktualne orzeczenie wydane przez odpowiedni organ orzekający – dla osób w wieku 16 lat i więcej jest to:

- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez powiatowy zespół do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o grupie inwalidzkiej Komisji do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia;
- orzeczenie o niezdolności do pracy lekarza orzecznika ZUS;
- orzeczenie o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym KRUS.

W ostatnich latach znacznie wzrosło zainteresowanie problematyką osób niepełnosprawnych. Nowe akty prawne spowodowały powstanie licznych instytucji oferujących osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, różnorodne formy pomocy – od wsparcia psychologicznego pracowników informacji na temat metod postępowania, do pomocy pracowników zorganizowaniu rehabilitacji pracowników usamodzielnianiu osoby.

Obserwacje pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób pomimo obserwowanych zmian jest nadal trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami protezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę. W tej dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym udziela PFRON oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu. Dużym problemem są także bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Na tej płaszczyźnie widać niedoinwestowanie poradni specjalistycznych i specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych.

Brak na terenie jest placówek w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, a te, które są w Powiecie ze względu na dużą odległość, brak możliwości dojazdu są trudno dostępne. Na tym polu jednak zauważa się poprawę, Gmina organizuje dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół, prowadzi programy wspierające edukację osób niepełnosprawnych np. „Uczeń na wsi”.

Sytuacja rodzin dziećmi niepełnosprawnymi mieszkających na terenie gminy, pozwala na wysunięcie wniosku, że negatywny wpływ niepełnosprawności dziecka na życie dziecka i jego rodziny byłby mniejszy, gdyby rodzina dziecka miała lepsze warunki finansowe. Rodziny, w których pojawiło się dziecko niepełnosprawne popadają w biedę, ponieważ na skutek konieczności zapewnienia dziecku zwiększonej opieki mają ograniczone możliwości zarobkowania, awansu zawodowego, a często muszą zrezygnować z pracy (dotyczy głównie matek). Sytuacja rodzin w ostatnich latach uległa poprawie. Wprowadzenie w 2004 ustawy o świadczeniach rodzinnych pozwoliło na większe wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, wprowadzono jedynie kryterium dochodowe pozwalające ubiegać się o świadczenia (od 2004 r. kwota 584 zł), a od 01.01.2010 zniesiono kryterium dochodowe przy ubieganiu się o świadczenie pielęgnacyjne. Pomimo to obserwuje się, że stres spowodowany chorobą dziecka i trudna sytuacja materialna w połączeniu z poczuciem osamotnienia wywołują poczucie bezradności i bierności. Warto w tym miejscu powiedzieć, że często pomoc tej grupie społecznej utrudniona jest względami psychologicznymi i społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Dane liczbowe.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność, która liczy już około 4,5 mln osób (ponad 14 % ogółu ludności), a prognoza GUS przewiduje, że w 2010 r. liczba ta wzrośnie do 6 mln.

Ze względu na wielość organów orzekających nie można określić precyzyjnie liczby osób niepełnosprawnych mieszkających w Gminie Żórawina.

Najpełniejsze dane statystyczne dotyczące rozmiaru niepełnosprawności uzyskano ze spisu powszechnego. Wg tych informacji na terenie gminy mieszka około 1185 osób niepełnosprawnych co stanowi około 11 % populacji całej gminy.

Tabela Nr 12 – Osoby niepełnosprawne w Gminie Żórawina według kategorii niepełnosprawności, płci, ekonomicznych grup wieku, poziomu wykształcenia oraz aktywności ekonomicznej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	osoby niepełnosprawne							
	<i>ogółem</i>			<i>prawnie</i>			<i>tylko biologicznie</i>	
	razem	mężczyźni	kobiety	Razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni

OGÓŁEM	1185	541	644	917	436	481	268	105
Według ekonomicznych grup wieku								
Przedprodukcyjny	43	28	15	10	8	2	33	20
Produkcyjny	603	357	246	516	308	208	87	49
Mobilny	171	104	67	134	81	53	37	23
Nie mobilny	432	253	179	382	227	155	50	26
Poprodukcyjny	539	156	383	391	120	271	148	36
Według poziomu wykształcenia (w wieku 13 lat i więcej)								
Wyższe	17	6	11	12	3	9	5	3
Policealne	7	3	4	6		4	-	-
Srednie	134	56	78	117	49	68	17	7
Zawodowe	106	47	59	92	42	50	14	5
Ogólnokształcące	28	9	19	25	7	18	3	
Zasadnicze zawodowe	224	145	79	187	120	67	37	24
Podstawowe ukończone	622	271	351	484	225	259	138	46
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	153	40	113	101	29	72	52	11
Nieustalone	4	2	2	2	1	1	2	1
Według aktywności ekonomicznej								
aktywni zawodowo	180	102	78	121	69	52	59	33
Pracujący	148	81	67	105	49	46	43	22
Bezrobotni	32	21	11	16	10	6	16	11
bierni zawodowo	999	433	566	791	362	429	208	71
nieustalony status na rynku pracy	6	6		5	5		1	1

Źródło: Dane z Narodowego Spisu Powszechnego – Podstawowe Informacje ze Spisów Powszechnych Gmina wiejska Żórawina. GUS rok 2003

Osoby niepełnosprawne mają niskie wykształcenie i niewielki ich procent jest aktywny zawodowo. Z danych Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu wynika, że na dzień 31.12.2009 było zarejestrowanych 17 osób bezrobotnych niepełnosprawnych mieszkających w Gminie Żórawina.

Dane statystyczne dotyczące niepełnosprawnych pokrywają się z danymi statystycznymi województwa i powiatu.

Długotrwała choroba opis problemu.

Mianem choroby określa się dynamiczną reakcję na działanie czynnika chorobotwórczego, wyrażającego się zaburzeniem naturalnego współdziałania narządów i tkanek, co zwykle prowadzi do zmian czynnościowych ustroju. Przyjmuje się, że długotrwała choroba musi trwać, co najmniej 6 miesięcy. Istnienie długotrwałej choroby stwierdza lekarz, wydając zaświadczenie. Sytuacja osób długotrwanie chorych jest podobna do sytuacji osób niepełnosprawnych. Chorzy korzystający ze świadczeń pomocy społecznej borykają się z problemami ekonomicznymi, potęgowane przez wysoki koszt leków. Z trudnościami do

dostępu ze świadczeń zdrowotnych i niedostateczną opieką usługową. Długotrwała choroba to przesłanka uprawniająca między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego. Trudno tu przedstawić dane liczbowe dotyczące liczby osób długotrwale chorych, ponieważ są to sytuacje nieprzewidywalne.

Na koniec roku 2009 osób liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej choroby wyniosła 89.

Problemy ludności w wieku starszym

Ważnym wymiarem tendencji demograficznych w Polsce jest zjawisko zawężonej zastępowalności pokoleń. Wyodrębnia się cztery okresy starości: 60-69 lat – wiek początkowej starości; 70-74 lata - wiek przejściowy między początkową starością a wiekiem ograniczonej sprawności fizycznej i umysłowej; 75-84 lata - wiek zaawansowanej starości; 85 lat i więcej - niedołączna starość.

Wyniki analiz statystyk GUS, jak również analizy prowadzone przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Żórawinie wykazują trudną sytuację znacznej części osób starszych, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia mają ograniczone możliwości podejmowania aktywnych działań prowadzących do poprawy ich sytuacji materialnej. Osoby te nie zawsze mogą liczyć na pomoc rodziny – przeciwnie, gdy mieszkają razem z dziećmi to właśnie ich świadczenie emerytalne stanowi źródło pewnego i stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych.

Najczęściej sygnalizowanym przez tą kategorię osób problemem jest pogarszający się stan zdrowia, niepełnosprawność oraz trudna sytuacja materialna. Dominujące są trudności z wykonywaniem podstawowych czynności w związku z ograniczeniem sprawności fizycznej. Bardzo poważnym problemem tej grupy wiekowej są zmiany psychiczne wpływające na zdolność funkcjonowania w środowisku. W/w czynniki powodują bark aktywności życiowej ze strony tej grupy osób, izolację i osamotnienie.

Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe. Jeżeli nawet zamieszkują z rodziną to w ostatnim czasie ze względu na postępujące zmiany w funkcjonowaniu rodziny, podejmowanie pracy przez kobiety, coraz dłuższy czas pracy powoduje, że rodzina nie jest w stanie zapewnić osobom starszym opieki w wymaganym zakresie.

Tabela poniżej przedstawia liczbę osób w wieku poprodukcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców

Tabela Nr 13 – Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba ludności ogółem	7832	7894	7882	7930	8055	8168	8433

Liczba osób w wieku przedpoprodukcyjnym w tym kobiety	1806 865	1733 820	1658 778	1602 742	1586 736	1703 802	1756 816
Liczba osób w wieku produkcyjnym w tym kobiety	4948 2337	5096 2418	5172 2452	5267 2521	5428 2598	5428 2628	5644 2712
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w tym kobiety	1078 765	1065 748	1052 738	1061 747	1041 737	1016 731	1033 749
Osoby w wieku poprodukcyjnym w %	13,88%	13,49%	13,35%	13,38%	12,92%	12,44%	12,25%

Źródło: Dane Wydział Spraw Obywatelskich Urząd Gminy Żórawina

Zgodnie z danymi Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy Żórawina w roku 2009 mieszkało w gminie 1033 osoby w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło 12, 25 % ogółu mieszkańców. Proporcje te od kilku lat jest na podobnym poziomie.

Zwiększająca się liczba osób w podeszłym wieku mieszkających w Gminie Żórawina powoduje, że należy zastanowić się, jak zabezpieczyć ich potrzeby. Mając na uwadze strukturę rodzin, które nie są w pełni wydolne w zaspokojeniu potrzeb swoich najstarszych członków, istnieje potrzeba funkcjonowania sprawnego systemu pomocy, który będzie uwzględniał zaspokojenie najważniejszych potrzeb ludzi starych, zwłaszcza w ich środowisku lokalnym.

Tabela Nr 14 – Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych organizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Rok	Liczba osób
2006	6
2007	8
2008	6
2009	7

Źródło: Dane z GOPS w Żórawinie, Sprawozdanie MPIPS 03

Opis systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i osób starszych.

Częściami składowymi systemu są placówki, instytucje i organizacje działające na terenie gminy:

1) Instytucje:

a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:

- 1. praca socjalna;**
- 2. pomoc finansowa;**
- 3. organizacja usług opiekuńczych - pielęgnacyjnych i gospodarczych;**
- 4. organizowanie specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi;**
- 5. udzielanie konsultacji osobom niepełnosprawnym w zakresie informacji dotyczących praw osób niepełnosprawnych i ich przywilejów wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, możliwości podjęcia nauki, programów Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych skierowanych bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, turnusów rehabilitacyjnych, organizacji pozarządowych działających na rzecz ich środowiska, a także innych wynikających z indywidualnych potrzeb.**
- 6. Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej**

b) Urząd Gminy w Żórawinie:

- pomoc finansowa**
- organizowanie dowozu do placówek edukacyjnych dzieci**

c) Gminne Centrum Kultury

- aktywizacja osób starszych**

d) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie znajdujące się we Wrocławiu:

- 1. organizowanie orzecznictwa o niepełnosprawności dla dzieci i dorosłych;**
- 2. realizacja zadań Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (likwidacja barier funkcjonalnych, dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, realizacja zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki oraz rehabilitacji dzieci i młodzieży).**

e) Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu - realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej, w tym: prowadzi pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych (rejestracja osób bezrobotnych i poszukujących pracy, ewidencja zgłoszeń, kierowanie do pracy, zwłaszcza na stanowiska specjalnie tworzone dla osób niepełnosprawnych, poradnictwo zawodowe, konsultacje indywidualne, szkolenia w grupach integracyjnych, organizowanie przekwalifikowań).

f) Szkoły podstawowe i gimnazjum w Żórawinie - organizują nauczanie dzieci niepełnosprawnych w następujących formach:

1. nauczanie integrujące - uczeń bierze udział we wszystkich lekcjach i realizuje program szkoły masowej z ewentualnymi modyfikacjami; zajęcia korekcyjno-kompensacyjne prowadzone są w szkole lub poza nią, pozostałe zajęcia rehabilitacyjne lub rewalidacyjne prowadzone są przez instytucje pozaszkolne;
2. nauczanie indywidualne - uczeń bierze udział tylko w niektórych lekcjach i realizuje program nauczania szkoły masowej lub szkoły specjalnej w trybie nauczania indywidualnego, poza klasą szkolną; zajęcia korekcyjno-kompensacyjne lub inne rewalidacyjne realizowane są również poza klasą szkolną.

g) Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna:

1. ustalanie sposobu realizacji obowiązku szkolnego;
2. działania profilaktyczne;
3. diagnozowanie dzieci;
4. terapia psychologiczna.

2) Organizacje pozarządowe:

- a) Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów - Oddział Rejonowy.

3) Inne podmioty:

1. Zespół Opieki Zdrowotnej w Żórawinie - zapewnia zakres usług medycznych dla osób niepełnosprawnych na dwóch poziomach organizacji: opieka podstawowa (działania profilaktyczne, diagnostyczne, leczenie schorzeń podstawowych i chorób towarzyszących);
 - a) Niepubliczny zakład opieki zdrowotne Medcom - jw.

2.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa – kwestie dziecka w rodzinie

Opis problemu

Podstawą do życia jest zaspokojenie potrzeb fizjologicznych i biologicznych, które powinna gwarantować rodzina. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji, systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych, powoduje jej destrukcję. Następuje przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, aż do wkraczania na drogę przestępstwa.

W rodzinach zaburzonych brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych

wzorców komunikacji i dawania poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą.

Wśród przyczyn wpływających na nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny można wymienić:

- 1) konflikty wewnątrzrodzinne spowodowane rozwodem;
- 2) oziębłość emocjonalną;
- 3) uzależnienie od alkoholu lub innych środków;
- 4) przemoc fizyczną i psychiczną;
- 5) nie leczoną chorobę psychiczną;
- 6) sieroctwo naturalne lub społeczne;
- 7) samotne, niedojrzałe rodzicielstwo;
- 8) ubożenie społeczeństwa.

Z informacji uzyskanych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej wynika, że bardzo rzadko się zdarza, by profil korzystających z pomocy społecznej dało się określić przy pomocy jednej cechy „sprawczej” – na ogół mamy do czynienia z **rodzinami wieloproblemowymi**, w których trudnościom związanym np. z wielodzietnością, ubóstwem, chorobą, utratą pracy towarzyszy lub leży u podłoża nadmierne spożycie alkoholu. Nakładanie się problemów prowadzi może do utraty zdolności racjonalnego działania poczucia bezradności wobec piętrzących się kłopotów, aż do utrwalenia się bardzo niekorzystnego stanu, **jakim jest tzw. „wyuczona bezradność.”**.

Przy braku działań (lub niemożności ich podjęcia) zmierzających do usunięcia głównej przyczyny dezintegracji rodziny, korzystających z pomocy społecznej stają się jej długoletnimi beneficjentami, coraz słabiej zainteresowanymi uruchamianiem własnej aktywności i zasobów w procesie odzyskiwania niezależności oraz umiejętności radzenia sobie z codziennymi problemami.

Dane liczbowe

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej

Tabela Nr 15 –Powód przyznania pomocy,, Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rok	Ogólna liczba rodzin
2004	61
2005	50
2006	74

2007	71
2008	78
2009	77

Opis systemu wsparcia rodzin w problemach opiekuńczo-wychowawczych

Częściami składowymi systemu są placówki, instytucje i organizacje działające na terenie gminy:

1) Instytucje:

a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:

- 1. praca socjalna z indywidualnymi przypadkami;**
- 2. pomoc finansowa;**
- 3. organizacja dożywiania dzieci;**
- 4. ścisła współpraca ze szkołami, placówkami opiekuńczymi oraz organizacjami przy realizacji programów na rzecz dzieci, m.in. organizacja paczek świątecznych dla dzieci z najuboższych rodzin, organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży.**
- 5. pomoc psychologiczna**

Urząd Gminy Żórawina: wypłata stypendiów, realizacja programów

Szkoły i przedszkola:

- 1. współpraca z jednostkami i organizacjami w sprawach dotyczących problemów rodzin;**
- 2. realizacja programów informacyjnych, edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży;**
- 3. włączanie rodziców w proces pedagogiczny;**
- 4. organizacja douczania;**
- 5. podejmowanie akcji i kampanii na rzecz rodzin.**

d) Sąd Rejonowy:

- 1. praca kuratorów wydziału ds. rodzin i nieletnich.**

e) Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna:

- 2. swoim działaniem wspiera pracę pedagogów i psychologów szkolnych oraz pomaga rodzicom w zdiagnozowaniu problemów.**

f) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie:

- 3. rodziny zastępcze;**
- 4. rodzinne pogotowia opiekuńcze;**
- 5. domy dziecka.**

2) Inne podmioty i działania:

- a) placówki służby zdrowia.**

- b) placówki opiekuńcze i oświatowe.**
- c) kampanie i akcje ogólnopolskie.**

2.5 Uzależnienia

Uzależnienia należą do problemów zaliczonych do kategorii C. Zdaniem pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Jest to problem ukrywany, ponadto istnieje społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu. W ocenie pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych w gminie Żórawina.

Alkoholizm – opis problemu

Podobnie jak liczba rodzin żyjących w ubóstwie, liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wg, której liczba osób uzależnionych od alkoholu to 2% populacji tj. około 800 tys. osób, dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika to 4% populacji tj. około 1, 5 mln osób, dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików to około 4% populacji tj. kolejne 1, 5 mln. Osoby pijące szkodliwie to 5 -7 % populacji, czyli 2-2, 5 mln osób. Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym to około 2 mln dorosłych i dzieci. Szacowana konsumpcja alkoholu lokuje nasz kraj w czołówce europejskiej, spożycie szacuje się na 7 – 9 litrów.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Alkoholizm to problemem całej rodziny, prowadzi do pogarszania sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Prowadzi do przemocy, stanowi zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego i emocjonalnego wszystkich członków rodziny. Skutkiem nadużywania alkoholu jest negatywny wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Badania pokazują, że co najmniej u 50%

chorych na nerwicę dzieci źródłem choroby jest alkoholizm jednego z rodziców. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców gminy, bez względu na płeć, wiek czy też poziom wykształcenia

Spośród 200 rodzin objętych pomocą społeczną w 2009 r. 25 rodzin swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Wg pracowników socjalnych jest to bardzo zaniżona statystyka.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, **niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nimi kontaktu.** W rodzinach, które objęte są pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picciu alkoholu, w wielu środowiskach daje się zauważyć **zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu.**

Praca z klientami dotkniętymi problemami uzależnień jest bardzo trudna, długotrwała i najczęściej skazana na niepowodzenie. Motywacja uzależnionych i współuzależnionych klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do zmiany sytuacji życiowej jest bardzo niska. Najczęściej prezentują bierną postawę, przy zwiększonej roszczeniach w kierunku GOPS. Z drugiej zaś strony dostęp do terapii jest utrudniony, aby uzyskać skierowanie na leczenie przymusowe upływa kilka a nawet kilkanaście miesięcy, brak jest miejsc w placówkach odwykowych.

Narkomania – opis problemu

Narkomania to patologiczne zjawisko społeczne, uzależnienie spowodowane krótszym lub dłuższym zażywaniem środków psychotropowych, którymi są substancje chemiczne. Narkomania w krótkim czasie prowadzi do poważnych zmian psychicznych pod postacią obniżenia uczuciowości wyższej, degradacji społecznej, zaburzeń krytycyzmu, osłabienia woli, kłamliwości. Często staje się przyczyną wejścia na drogę przestępczą.” (wg Encyklopedii PWN).

Pojęcie narkomanii jest niejednoznaczne. W medycynie pod pojęciem tym rozumie się raczej uzależnienie od substancji psychoaktywnych. Potocznie narkomanią nazywa się pewien styl życia polegający na mniej lub bardziej niekontrolowanym używaniu substancji psychoaktywnych i preferowaniu ich używania nad inne akceptowane społecznie sposoby spędzania czasu. W naukach społecznych, a także głównie w polityce zdrowotnej i wymiarze sprawiedliwości, pojęcie narkomanii rozszerza się na całokształt zagadnień związanych z problemami zdrowotnymi, funkcjonowaniem w rolach społecznych, konfliktami z prawem i dobrymi obyczajami, ekonomią.

Do najczęstszych zjawisk wskazujących na ryzyko sięgania po narkotyki należą:

1. dobre usytuowanie materialne powiązane często z „z zapracowaniem rodziców,, tzn. zajęciem pracą zawodową, biznesem, działaniem społecznym

2. konflikty rodzinne i małżeństwie (brak porozumienia między rodzicami)
3. rozbite rodziny (dzieci wychowywane przez samotne matki)
4. wagarowanie i gwałtowny spadek wyników w nauce,
5. palenie papierosów, picie alkoholu przed 18 rokiem życia.

Leczenie i rehabilitacja osób uzależnionych od narkotyków, aby były skuteczne, powinny oddziaływać na liczne sfery: medyczną, psychologiczno – społeczną i środowiskową. Niekiedy podkreśla się także znaczenie aspektu egzystencjalnego w leczeniu osób uzależnionych.

Powszechnym zjawiskiem jest niska wiedza na temat uzależnień wśród rodziców oraz nauczycieli i wychowawców.

Dane liczbowe - narkomania

Problem narkomanii dotyczy przede wszystkim ludzi młodych. Nie ma w zasadzie możliwości pełnej oceny zjawiska narkomanii na podstawie oficjalnych statystyk. A te, które są nie oddają skali rzeczywistego zagrożenia. Podobnie rzecz się ma w stosunku do pełnej oceny zjawiska alkoholizmu.

Brak jest danych na temat osób uzależnionych od narkotyków. Podobnie jak alkoholizm jest to zjawisko wstydlive i ukrywane. W 2009 z tytułu narkomanii świadczył pomoc 9 osobom i są to mieszkańcy ośrodka MONAR.

Opis systemu wsparcia

Zadania własne gmin w zakresie działań profilaktycznych i rozwiązywania problemów alkoholowych reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, w zakresie problemów narkotykowych ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomani.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych i Narkotykowych stanowi podstawę do profilaktycznej realizacji zadań i priorytetów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania narkomani. Pieniądze na realizację programu pochodzą z opłat na koncesję na sprzedaż alkoholu. Poniższa tabela przedstawia wydatki na w/w cele jest zestawienie wydatków

Tabela Nr 16 Preliminarz Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Żórawinie na rok 2010

		Wyszczególnienie	Plan w zł
I		Planowane dochody na rok 2010	209000
		Wyszczególnienie i uzasadnienie wydatków	
1	4300	ZAKUP USŁUG POZOSTAŁYCH	47340
		Dofinansowanie Szkolnego Programu Profilaktyki uzależnień w szkołach na terenie gminy, w tym: /liczba uczniów 670/	16840
		- Szkoła w Rzeplinie - liczba uczniów 49	900
		- Szkoła w Wilczkowie - liczba uczniów 71	1400
		- szkoła podstawowa w Żórawinie -liczba uczniów 187	3000

		- szkoła w Polakowicach -liczba uczniów 64	1100
		- szkoła w Węgrach liczba uczniów 38	700
		- gimnazjum w Żórawinie liczba uczniów 261	9740
		Zorganizowanie akcji letniej dla dzieci i młodzieży, w tym dofinansowanie zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień w trakcie akcji letniej w szkole: Podstawowej w Rzeplinie, Wilczkowie, Żórawinie, Polakowicach, Żórawinie, Węgrach, Gimnazjum w Żórawinie, w Gminnym Centrum Kultury w Żórawinie	30500
		Dofinansowanie zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień na zimowym obozie sportowym dla trampkarzy klubów sportowych z terenu gminy	6000
		Finansowanie biegłego opiniującego wnioski do sądu oraz opłaty sądowe	1500
2	4170	Umowy zlecenia	
		Finansowanie funkcjonowania Klubów Profilaktyki Środowiskowej na terenie gminy –	74208
		Wynagradzanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	6300
		Finansowanie Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin. Wynagrodzenie osoby prowadzącej spotkania i zajęcia oraz udzielającej pomocy dla grup wsparcia i osobom uzależnionym od alkoholu. 40 zł x 120 godzin = 4800 zł	4800
		Finansowanie wynagrodzenia psychologa w punkcie psychologicznym 5 godzin w tygodniu X 4 tygodnie X 50 zł =1000 zł x 10 miesięcy	10000
		Finansowanie wynagrodzenia dla prowadzących grupę socjoterapeutyczną dla młodzieży	8000
		Finansowanie wynagrodzenia pracowników socjalnych za przeprowadzane wywiady 10 X 60 zł	600
3	4260	Zakup energii dla pomieszczenia Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego	500
4	4700	Szkolenie Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pełnomocnika, szkolenia zamknięte dla rodziców, pedagogów szkolnych, nauczycieli i innych osób zajmujących się uzależnieniami	4500
5	4430	Ubezpieczenie PZU siłowni w Węgrach- OC, sprzętu	600
6	4210	ZAKUP MATERIAŁÓW I WYPOSAŻENIA w tym:	
		-zakup artykułów piśmienniczych i spożywczych dla Klubów Profilaktyki	1500
		-zakup materiałów oraz art. Spożywczych dla grupy socjoterapeutycznej	1000
		- dofinansowanie organizacji biegu ulicznego w Żórawinie	2500
		- dofinansowanie budowy ogólnodostępnych stref rekreacji w miejscowości Nowy Śleszów	4500
		-dofinansowanie budowy ogólnodostępnej strefy rekreacji w Brześciu	2000
		-dofinansowanie budowy ogólnodostępnej strefy rekreacji w Bogunowie	4770
		-dofinansowanie budowy ogólnodostępnej strefy rekreacji w Wilczkowie	4500
		-dofinansowanie remontu pomieszczenia punktu konsultacyjno - informacyjnego	27288
		- dofinansowanie zakupu sprzętu sportowego do świetlicy	1744

		środowiskowej w Węgrach	
7	4240	-zakup pomocy naukowo- dydaktycznych dla Klubów Profilaktyki Środowiskowej	1000
8	4120	SKŁADKI NA FUNDUSZ PRACY	200
9	4110	SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE SPOŁECZNE	1000
10	4410	PODRÓŻE SŁUŻBOWE KRAJOWE	150

Dane: Urząd Gminy Żórawina

Częściami składowymi systemu są placówki, instytucje i organizacje działające na terenie Gminy:

- a. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:
 - pomoc finansowa dla rodzin z problemem alkoholowym
 - wsparcie dla rodzin z problemem alkoholowym – poradnictwo, praca socjalna
- b. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień:
 - podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
 - tworzenie i koordynowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - prowadzenie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego
 - prowadzenie Punktu Pomocy Psychologicznej
- c. Komenda Policji
 - interwencje domowe
- d. Samopomocowe Grupy Anonimowych Alkoholików na terenie Gminy Grupa AA „Początek drogi,,
- e. Poradnia Pedagogiczno – Psychologiczna.
- f. Szkoły

Organizacje pozarządowe:

Inne podmioty:

- a) Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- b) Ośrodki leczenia uzależnień.

2.6 PRZEMOC W RODZINIE

1. Opis problemu

Przemoc domową, zwaną też przemocą wewnątrz rodzinną, można zdefiniować, jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Zdarza się, że w związkach partnerskich dochodzi do dotkliwych pobić, wulgarnego wyzywania, ograniczania praw partnerom.

O przemocy domowej można powiedzieć, że:

- 1) jest intencjonalna (jest zamierzonym działaniem lub zaniechaniem tego działania, ma na celu kontrolę nad ofiarą);
- 2) narusza prawa i dobra osobiste ofiary (sprawca wykorzystując przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka, np.: prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku);
- 3) powoduje cierpienie i ból (sprawca naraża zdrowie i życie ofiary; doświadczanie cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony);
- 4) istnieje wyraźna asymetria sił (sprawca ma wyraźną przewagę nad ofiarą).

Przemoc domowa jest zjawiskiem złożonym, przybierającym najróżniejsze formy:

- 1) przemoc fizyczna – obejmuje wszelkie działania, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne, np.: bicie, popychanie, kopanie, porzucenie w niebezpiecznej okolicy itp.;
- 2) przemoc psychiczna – są to działania krzywdzące, które wykorzystują mechanizmy procesów psychologicznych, np.: poniżanie, wyzywanie, stosowanie gróźb, naśmiewanie się z poglądów, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów itp.;
- 3) przemoc seksualna – działa w obszarze działań seksualnych, naruszając intymność pożycia, np.: wymuszanie pożycia, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych, sadystyczne formy współżycia, narażanie dzieci na kontakt z pornografią i zachowaniami seksualnymi itp.;
- 4) przemoc ekonomiczna – dotyczy warunków materialnych, opiera się zazwyczaj na uzależnieniu ofiary od statusu materialnego sprawcy, np.: niezaspokojenie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, odbieranie poborów itp.;
- 5) przemoc zaniedbania – forma przemocy najczęściej stosowana wobec dzieci.

Ofiarami są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni. Natomiast w stosunku do dzieci przemoc stosują obydwój rodzice. Oboje są sprawcami zaniedbań, jednak z bieżącej pracy pracowników socjalnych wynika, że w większym procencie to mężczyźni zostawiają swoje rodziny, unikając łożenia na ich utrzymanie i odpowiedzialności za wychowanie dzieci.

Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo.

Z praktyki pracowników Gminnego ośrodka Pomocy społecznej wynika, że pomoc dla ofiar przemocy domowej wymaga innego podejścia do zagadnienia niż w wypadku pozostałych form przemocy, ponieważ mamy do czynienia z przestępstwem, bądź jego domniemaniem, gdzie ten sam sprawca wielokrotnie przez długi okres stosuje przemoc wobec tej samej ofiary. Ponadto należy podkreślić należy dużą zależność między ofiarą

a sprawcą, których łączą więzy rodzinne, sprawy majątkowe, uczuciowe, co jest źródłem dodatkowego stresu ofiar i trudności osób pomagających.

2. Dane liczbowe

Na dzień dzisiejszy brak jest precyzyjnych danych dotyczących przemocy domowej, działania instytucji działających na rzecz ofiar przemocy są nieskoordynowane. Sytuacja ta w najbliższym czasie zmieni się za sprawą nowelizacji Ustawy o przemocy w rodzinie, która nałożyła na Gminę obowiązek koordynacji działań związanych z pomocą ofiarom przemocy w rodzinie.

3. Opis systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania własne gmin w zakresie działań dotyczący przemocy w rodzinie reguluje ustawa o przemocy w rodzinie z (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

1) Instytucje:

a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:

1. działający w jego strukturach Punkt Pomocy Psychologicznej oraz praca pracowników socjalnych w ramach prowadzonej pracy socjalnej (realizacja procedury Niebieskiej Karty dla pomocy społecznej);
2. współpraca z placówkami i instytucjami;
3. realizacja i współpraca przy realizacji programów;
4. podejmowanie działań edukacyjnych, głównie nakierowanych na podniesienie wiedzy kadry.

b) Komenda Policji:

1. przeprowadzanie interwencji na wezwanie (spisywanie Niebieskich Kart dla Policji);
2. praca dzielnicowych (dalsza realizacja procedury niebieskiej Karty);

c) Sąd rejonowy:

1. Kuratorzy Wydziałów ds. Karnych
2. Kuratorzy Wydziału ds. Rodzinnych i Nieletnich:, podejmowanie działań z pracownikami socjalnymi i policjantami.

d) Pedagodzy szkolni:

1. współpraca w indywidualnych przypadkach;
2. konsultacje;
3. tworzenie i realizacja programów profilaktycznych;
4. udział w szkoleniach;
5. realizacja kampanii lokalnych i ogólnopolskich.

e) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. rozmowy ze sprawcami przemocy domowej;
2. prowadzenie Punktu pomocy psychologicznej,
3. wspieranie programów pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
4. finansowanie szkoleń dla kadr GOPS, nauczycieli i innych instytucji
5. grupa socjoterapeutyczna

2.7 Bezdomność

Głównymi przyczynami utraty stałego miejsca zamieszkania są:

- czynniki materialne – utrata mieszkania (wymeldowanie, eksmisja, bezrobocie);
- czynniki codzienne – przemoc, rozwody;
- czynniki osobiste – stan zdrowia, uzależnienie, własny wybór.
-

Trudno jest określić precyzyjnie skalę tego zjawiska na terenie Gminy. Z ustaleń pracowników socjalnych wynika, że na terenie Gminy przebywają osoby bezdomne, znajdują się Milejowicach ośrodka leczenia uzależnień MONAR.

Gmina Żórawina nie dysponuje żadną placówką zapewniającą schronienie osobom bezdomnym. W przypadku wystąpienia konieczności udzielenia takiej pomocy, bezdomni kierowani są do schronisk i noclegowni we Wrocławiu.

3 Wnioski końcowe

Analizując dane dotyczące uwarunkowań społecznych Gminy Żórawina należy stwierdzić, że jej aktualna sytuacja społeczna jest dobra. W analizowanych obszarach problemowych takich jak obciążenie demograficzne, struktura ludności, pomoc społeczna i rynek pracy nie wystąpiły zjawiska, których skala sprowadziłaby na samorząd Gminy na poważne zagrożenia społeczne.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że Gmina stosunkowo łatwo może koordynować lokalną politykę społeczną, gdyż, jako gmina wiejska nie ma uwarunkowań przestrzennych, które bardzo często prowadzą do różnicowań i dysproporcji w gminach miejsko-wiejskich.

Analizując sytuację społeczną Gminy można zauważyć, że w niektórych strukturach społecznych występuje ograniczony dostęp do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym

(także zawodowym). Poważne trudności na rynku pracy mają osoby w niektórych grupach wiekowych, co widać zwłaszcza po poziomie bezrobocia osób powyżej 45 roku życia. Osoby długotrwale bezrobotne oraz słabo wykształcone mają wyraźne problemy z powrotem na rynek pracy, co oznacza dla nich, de facto, zagrożenie wykluczeniem społecznym.

Trudności w samodzielnym uczestnictwie w życiu społecznym mają jednoosobowe gospodarstwa domowe, w tym najczęściej osoby w wieku starszym: emeryci i renciści, osoby przewlekle chore. To w tych grupach mieszkańców Gminy Żórawina najczęściej zgłaszane jest zapotrzebowanie na pomoc społeczną, z uwagi na dominujące problemy ograniczające możliwość samodzielnej egzystencji.

Z uwagi na brak niektórych danych i trudności w zbadaniu wielu zjawisk, takich jak ubóstwo, niepełnosprawność czy narkomania, powyższa diagnoza nie jest dokładnym obrazem skali problemów społeczności lokalnej Gminy Żórawina i może stanowić podstawę do przeprowadzenia dokładnych badań socjologicznych.

Wszystkie ukazane problemy mają wielowymiarowy charakter, nie występują w izolacji od siebie, zachodzi między nimi związek przyczynowo skutkowy na przykład bezrobocie powoduje nie tylko utratę środków utrzymania, ale również pogłębienie i nawarstwienie innych problemów takich, jak: bezradność, izolacja społeczna, uzależnienia (często powodujące utratę pracy) itp.

Szczegółowe wnioski z analizy danych są następujące:

- Stosunkowo korzystne uwarunkowania demograficzne Gminy, wysoki odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, przy stosunkowo niskiej liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.
- Korzystne uwarunkowania przestrzenne pozwalające skutecznie koordynować politykę społeczną, skoncentrowaną na stosunkowo małym terenie. Do tego faktu należy dodać atut bliskość Wrocławia, dzięki temu Gmina korzysta na funkcjonujących na jego terenie powiatowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej min. takich jak powiatowe centrum pomocy rodzinie,
- Z analizy istotności zjawisk powodujących problemy społeczne, opracowanej na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żórawinie, za najbardziej istotne należy uznać: bezrobocie, ubóstwo i długotrwałą lub ciężką

chorobę, natomiast za średnio istotne: bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (niezaradność życiową).

- Za szczególnie dotkliwe problemy uznano alkoholizm i bezrobocie. Problemy te są skutkiem określonych zjawisk pierwotnych, na których, jako przyczynach, powinien skupić się samorząd. Należą do nich: dostępność do alkoholu, mało skuteczna profilaktyka, ubóstwo, zaburzenia funkcji rodziny, przemoc domowa, niskie kwalifikacje i mała zaradność życiowa bezrobotnych, wąski i mało elastyczny lokalny rynek pracy.
- W Gminie około 7 % mieszkańców korzysta z materialnych form pomocy społecznej (głównie zasiłki okresowe, celowe), wskaźnik ten nie jest wysoki, ponieważ w każdym społeczeństwie 7 – 8 % populacji nie radzi sobie z problemami. Niepokojący jest fakt, że sytuacja ta jest od kilku lat stała i nie zmienia się nawet pomimo dobrej koniunktury gospodarczej w latach 2006-2008.
- Bezrobocie rejestrowane w Gminie jest niskie 4, 18 % (na terenie kraju 12, 5 %) Jest ono obecnie na tyle niskie, że uwagę można skoncentrować bardziej na jego strukturze, niż na wielkości.
- Struktura wykształcenia oraz czasu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych wskazuje na fakt, iż w Gminie występuje problem długotrwałego bezrobocia.
- Niewykorzystany potencjał stanowią lokalnie działające organizacje pozarządowe, których na terenie Gminy brakuje.

III. Część programowa

1. Podstawowe założenia strategii na lata 2011 – 2018

W poprzedniej części ukazane są problemy, z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Żórawina. Ich przykładem są głównie ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, uzależnienia, przemoc.

Wszystkie ukazane w pierwszej części problemy mają wielowymiarowy charakter, nie występują w izolacji od siebie, zachodzi między nimi związek przyczynowo skutkowy na przykład bezrobocie powoduje nie tylko utratę środków utrzymania, ale również pogłębienie i nawarstwienie innych problemów takich, jak: bezradność, izolacja społeczna, uzależnienia (często powodujące utratę pracy) itp.

Ze względu na wielowymiarowy charakter problemów, ich rozwiązanie wymaga systemowych rozstrzygnięć, współdziałania wszystkich podmiotów powołanych w celu rozwiązywania społecznych problemów: przedstawicieli władz lokalnych, pomocy społecznej, oświaty, kultury zdrowia, organizacji pozarządowych, kościoła.

Przedstawiciele w/w instytucji i organizacji muszą prowadzić nie tylko wspólne działania w celu łagodzenia problemów, ale też przeciwdziałać ich powstawaniu.

Celem wszystkich działań zaproponowanych w niniejszej strategii ma być zapobieganie marginalizacji i doprowadzenie do usamodzielnienia osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych oraz wyposażenie ich w narzędzia umożliwiające samodzielne radzenie sobie z pojawiającymi się problemami i potrzebami.

Podmioty realizujące powyższe działanie muszą zwiększać efektywność podejmowanych działań, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji ich przedstawicieli oraz wprowadzanie nowych form pracy. Niezbędne jest także uzupełnienie brakujących elementów infrastruktury socjalnej, bez której niemożliwa będzie realizacja założonych celów.

Reasumując, realizacja zadań określonych w strategii, zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki, powoduje konieczność:

- 1) rozwijania zintegrowanego systemu działań i innowacyjnych form pomocy;
- 2) systematycznego diagnozowania problemów społecznych;
- 3) profesjonalnego i sprawnego działania służb społecznych;
- 4) udostępnienia społecznych środków i zasobów;
- 5) tworzenia warunków do współuczestnictwa odbiorców pomocy w procesie ich kształtowania.

2. Misja i cel strategiczny Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żórawina.

Nawet najbardziej ciekawe pomysły w zakresie rozwiązywania problemów pozostaną jedynie pięknymi marzeniami w głowach zarządzających Gminą, jeżeli nie zostaną sprecyzowane, jasno wyartykułowane i zakomunikowane najważniejszym osobom czy instytucjom, które mogą mieć wpływ na powodzenie Gminy w tym zakresie. Należą do niej mieszkańcy Gminy, społeczności lokalne, instytucje, które pozostają pod wpływem jego działalności.

Stąd powstała idea misji i wizji - deklaracji celów i aspiracji.

Podstawę stanowi misja (łac. misso ważne zadanie do spełnienia).

Misja - jest precyzyjnym wyrażaniem-w języku zrozumiałym dla wszystkich mieszkańców Gminy i jej otoczenia-dalekosiężnych zamierzeń w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Misja jest odpowiedzią na fundamentalne pytania dotyczące celów, dla których Gmina istnieje (firma bądź organizacja non-profit), co jest domeną, czyli, w jakim obszarze działa; kim są jej odbiorcy, jaki jest geograficzny zasięg działania. Inaczej mówiąc - misja Gminy odpowiada na pytania: co? dla kogo? jak? gdzie? dlaczego?

Misja pomaga w definicji działań strategicznych oraz alokacji posiadanych środków poprzez skupienie się na najbardziej istotnych elementach.

Adresatami misji Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych są-wszystkie osoby, rodziny grupy społeczne, instytucje, firmy, które mają wpływ na jej działalność w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, pomagają lub przeszkadzają w osiągnięciu założonych celów.

Misja Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest publiczną, jawną deklaracją wartości publikowaną w oficjalnych dokumentach Gminy.

MISJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŻÓRAWINA

GMINA ŻÓRAWINA PROWADZI POLITYKĘ SPOŁECZNĄ, KTÓRA KAŻDEMU UMOŻLIWIA PEŁNE UCZESTNICTWO W ŻYCIU SPOŁECZNYM

Misja jest, więc ujęciem wizji strategicznej dla potrzeb zarządzania Gminą w zakresie problemów społecznych.

Wizja jest przedstawieniem obrazu Gminy w przyszłości (najczęściej w perspektywie 3-5 lat). W przeciwieństwie do misji, wizja powinna podlegać okresowym zmianom.

Wizja najprościej rzecz ujmując ma odpowiedzieć na pytanie, „co powinniśmy stworzyć”, aby zapobiec niekorzystnym zjawiskom społecznym.

Aby osiągnąć cel główny, czyli wyobraźalny, pożądany ze względów społecznych docelowy stan, gmina musi określić swoją rolę w tym procesie, a następnie programować tak swoje działania, aby bezpośrednio wykonywać zadania, które przybliżą ją do osiągnięcia stanu pożądanego.

Przyjmuje się, że zadaniem gminy jest opracowanie i wdrażanie programów, które pozwolą na skuteczne przeciwdziałanie bezrobociu, redukcję zjawiska ubóstwa, przeciwdziałanie uzależnieniom, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i innym niekorzystnym zjawiskom społecznym.

GŁÓWNY CEL STRATEGICZNY GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH (WIZJA)

SPÓJNY SYSTEM ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Osiągnięcie celu głównego ma doprowadzić do stanu takiego, by, w 2018 r. Gmina Żórawina była obszarem:

- Zapewniającym bezpieczeństwo socjalne swoim mieszkańcom
- Który troszczy się o dobrą kondycję rodziny, osób niepełnosprawnych i starszych
- gdzie współpraca instytucji publicznych i organizacji pozarządowych odbywa się w sposób aktywny.

3. Główne obszary strategii.

Tworzenie strategii rozwiązywania problemów społecznych rozpoczęto od rozpoznania pierwotnych i przodujących problemów społecznych Gminy Żórawina. Na podstawie ich

identyfikacji określono następnie główne obszary problemowe, których rozwiązanie jest przedmiotem troski samorządu gminy. Skoncentrowanie uwagi na tych obszarach w decydujący sposób przysłuży się realizacji (głównego celu strategii).

Główne obszary problemowe strategii:

- 1. Długotrwałe bezrobocie**
- 2. Kryzys i przemoc w rodzinie.**
- 3. Marginalizacja grup społecznych**
- 4. Alienacja osób starszych i niepełnosprawnych**
- 5. Niewykorzystany potencjał partnerów społecznych**

Tabela Nr 17 – Zestawienie celów strategicznych i szczegółowych Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żórawina.

Obszary problemowe	Cele strategiczne	Cele szczegółowe
Długotrwałe bezrobocie	Budowa systemu wsparcia na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa między innymi z uwagi na brak pracy ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywizacji i przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poszerzenie struktury wspierającej działania osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy. 2. Wprowadzenie form postępowania wobec osób w znajdujących się sytuacji kryzysowej na skutek długotrwałego pozostawania bez pracy. 3. Rozwijanie aktywnych form pomocy

		skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych, w tym szczególnie do kobiet.
Kryzys i przemoc w rodzinie	Prawidłowo funkcjonująca rodzina	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjowanie powstania systemu wspierania rodzin w sytuacjach problemowych. 2. Odpowiedzialność naturalnej rodziny za los dziecka. 3. Promowanie rodzinnego modelu życia.
Marginalizacja grup społecznych.	Stworzenie systemu przeciwdziałania marginalizacji społecznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień 2. Pomniejszenie skali ubóstwa. 3. Integracja społeczna grup wykluczonych społecznie.
Alienacja osób starszych i niepełnosprawnych	System wsparcia ograniczający alienację ludzi starszych i niepełnosprawnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie osób niepełnosprawnych. 2. Poszerzanie wiedzy o problematyce niepełnosprawności. 3. Zapewnienie opieki osobom niepełnosprawnym i starszym.
Niewykorzystany potencjał partnerów społecznych.	Sprawny System współpracy jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profesjonalizacja służb społecznych, jako czynnika integracji lokalnej. 2. Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych. 3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

3.1. Długotrwale bezrobocie.

Długotrwale bezrobocie na terenie Gminy Żórawina skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, pogłębiając obszary ubóstwa prowadzi do marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Cel strategiczny

Budowa systemu wsparcia na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa między innymi z uwagi na brak pracy ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywizacji i przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie.

Cele szczegółowe:

- 1. Poszerzanie struktury wspierającej działania osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.**

Proponowane działania:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy we Wrocławiu, Urzędem Gminy Żórawina, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu długotrwałego bezrobocia na terenie gminy:
 - a. organizacja prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych,
 - b. promowanie i organizowanie klubów pracy i szkoleń, skierowanych szczególnie dla kobiet z terenów wiejskich,
 - c. propagowanie i podejmowanie działań zmierzających do przekwalifikowywania się osób długotrwale bezrobotnych,
 - d. działania mające na celu zwiększenie skuteczności funkcji informacyjnej sprawowanej zarówno przez Powiatowy Urząd Pracy i Gminny Ośrodek Pomocy.

2. **Wypracowanie form postępowania wobec osób w znajdujących się sytuacji kryzysowej na skutek długotrwałego pozostawania bez pracy.**

Proponowane działania:

1. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
2. Zwiększenie roli oddziaływania psychologicznego w celu poprawy motywacji do podjęcia pracy przez osoby długotrwale bezrobotne

3. **Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych, w tym szczególnie do kobiet.**

Proponowane działania:

1. Realizacja programów Europejskiego Funduszu Społecznego skierowanych do osób bezrobotnych, niepracujących i zagrożonych utratą pracy.

2. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
3. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Urząd Gminy w Żórawinie.
3. Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu.

3.2. Kryzys i przemoc w rodzinie.

Dysfunkcje opiekuńczo wychowawcze w rodzinach rzutują na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny

Prawidłowo funkcjonująca rodzina

Cele szczegółowe:

- 1. Inicjowanie powstania systemu wspierania rodzin w sytuacjach problemowych.**

Proponowane działania:

1. Stworzenie Gminnego systemu wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.
2. Edukacja społeczna o zjawisku przemocy domowej i możliwościach zaradczych.
3. Utworzenie infrastruktury specjalistycznych usług i poradnictwa rodzinnego.
4. Zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
5. Opracowanie lokalnej informacji o instytucjach świadczących pomoc rodzinie.
6. Współpraca z organizacjami działającymi lokalnie.

7. Szkolenia kadr pomocy społecznej w zakresie udzielania wsparcia rodzinom dotkniętym kryzysem.

2. Odpowiedzialność naturalnej rodziny za los dziecka

Proponowane działania:

1. Psychoedukacja -rozwijanie konstruktywnych umiejętności i postaw rodzicielskich, zwiększanie kompetencji wychowawczych rodziców.
2. Tworzenie i rozwój sieci placówek edukacyjnych (wspieranie powstawania i działania świetlic środowiskowych, terapeutycznych), organizacja czasu wolnego (tworzenie placówek kulturalnych, tworzenie boisk, placów zabaw, zajęć pozalekcyjnych,).
3. Organizowanie wypoczynku letniego.
4. Wsparcie materialne dla rodzin w szczególności niepełnych i wielodzietnych w tym organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, stypendia itp.

3. Proponowanie rodzinnego modelu życia.

Proponowane działania:

1. Organizowanie różnych form integracji rodzin i społeczności lokalnych (festyny, imprezy kulturalne, warsztaty i in.)
2. Współpraca z instytucjami oświatowymi, organizacjami i mediami w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców osobowych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy Żórawina, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie, Placówki Oświatowe, Gminne Centrum Kultury, Gminna Komisja Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3.3 Marginalizacja grup społecznych.

Uzależnienie od środków psychoaktywnych jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ogranicza wydolność rodzin nim dotkniętych i prowadzi do wykluczenia społecznego.

Cel strategiczny:

Stworzenie systemu przeciwdziałania marginalizacji społecznej.

Cele szczegółowe:

1. Budowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień.

Proponowane działania:

1. Opracowanie lokalnego systemu pracy z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin.
2. Monitorowanie problemu uzależnień na terenie Gminy.
3. Prowadzenie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz narkotyków.
4. Promowanie zmiany zachowań i postaw mieszkańców wobec używek.
5. Koordynowanie działań w zakresie zwiększenia dostępności pomocy i rehabilitacji dla osób uzależnionych i współ uzależnionych.
6. Wsparcie psychologiczne dla członków rodzin z problemem uzależnień i przemocy.
7. Rozwijanie edukacji młodzieży przeciwdziałającej uzależnieniom i przemocy.
8. Tworzenie grup wsparcia dla młodzieży w świetlicach i klubach pozaszkolnych.
9. Współpraca pedagogów szkolnych z policją, kuratorami i pracownikami socjalnymi.
10. Zmiana postaw rodziców wobec problemów uzależnień i przemocy u dzieci.
11. Wspomaganie działalności instytucji służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień i przemocy

2. Pomniejszenie skali ubóstwa.

Proponowane działania:

1. Zmniejszanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez GOPS przy zachowaniu zasady – pomoc dla osób aktywnych w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.
2. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizowania robót publicznych, prac interwencyjnych zatrudnienia wspieranego.

3. Systematyczne doszktałanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów pracy socjalnej.

3. Integracja społeczna grup wykluczonych społecznie.

Proponowane działania

1. Wspieranie działań na rzecz osób wykluczonych społecznie (opuszczający zakłady karne, bezdomni, uzależnieni, długotrwale bezrobotni)
2. Aktywizacja marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym – tworzenie programów.
3. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
4. Wspieranie inicjatyw mających na celu powstanie i rozwój infrastruktury edukacyjnej dla osób i grup marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
5. Rozwój mieszkań socjalnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy Żórawina, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie, Placówki Oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3.4 Alienacja ludzi starszych i niepełnosprawnych.

Postępujące starzenie społeczeństwa oraz pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych niepełnosprawnych i samotnych skutecznie ogranicza im samodzielny, pełny i czynny udział w życiu społecznym.

Cel strategiczny.

System wsparcia ograniczający alienację ludzi starszych i niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

1. **Wspieranie osób niepełnosprawnych**

Proponowane działania:

1. Finansowe i organizacyjne wspieranie możliwości rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
2. Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy za pośrednictwem Internetu, mediów lokalnych.
3. Egzekwowanie prawa w sferze likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych i transportowych.
4. Promowanie zatrudnienia wspieranego.

2. Poszerzanie wiedzy o problematyce niepełnosprawności.

Proponowane działania.

1. Wspieranie i edukacja rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności.
 2. Propagowanie idei tworzenia grup wsparcia
 3. Budowanie poczucia solidarności mieszkańców Gminy z osobami niepełnosprawnymi i współodpowiedzialność za ich przyszłość.
3. **Zapewnienie opieki osobom niepełnosprawnym i starszym.**

Proponowane działania:

1. Diagnoza potrzeb ludzi starszych i niepełnosprawnych.
2. Rozwijanie infrastruktury usług środowiskowych z wykorzystaniem istniejącej bazy (kluby dla osób starszych)
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy/wspieranie rodzin, które przejawiają wolę świadczenia takiej opieki (punkt konsultacyjny).
4. Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym (tworzenie warunków uczestnictwa tych osób w kulturze i wypoczynku).
5. Szkolenie profesjonalnych kadr zajmujących się opieką środowiskową.
6. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym (budowa projektów socjalnych)
7. Współpraca z jednostkami ochrony zdrowia w zakresie rozszerzania oferty pielęgnacyjno – opiekuńczej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy Żórawina, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie, Placówki Ochrony Zdrowia znajdujące się na terenie Gminy.

3.5 Niewykorzystany potencjał partnerów społecznych

Współpraca organizacji pozarządowych z samorządem lokalnym, jest konieczna do koordynowania działań związanych ze skutecznym rozwiązywaniem problemów społecznych oraz rozwija społeczeństwo obywatelskie.

Cel strategiczny:

Sprawny system współpracy jednostek pomocy społecznej organizacjami pozarządowymi.

Cele szczegółowe:

1. Profesjonalizacja służb społecznych, jako czynnika integracji lokalnej.

Proponowane działania:

1. Wzmocnienie roli pracownika socjalnego, jako profesjonalisty działającego na rzecz pełniejszej integracji społecznej osób ubogich i wykluczonych społecznie.
2. Systematyczne doszkadzanie pracowników socjalnych.

2. Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych.

Proponowane działania:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy; mobilizowanie organizacji pozarządowych do podjęcia lub wzmożenia działalności na rzecz społeczności lokalnej.

3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Proponowane działania:

1. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi.
2. Inicjowanie ruchu wolontaryjnego na terenie Gminy.

3. Wsparcie postaw obywatelskich (system bezpłatnej informacji, poradnictwa obywatelskiego i pomocy prawnej), wsparcie lokalnych inicjatyw obywatelskich.
4. Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi.
5. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, Sroków innych niż samorządowe.
 - a. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już działających na terenie gminy poprzez między innymi systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach, spotkania, wymianę doświadczeń.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Gminy Żórawina, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie, Placówki Ochrony Zdrowia znajdujące się na terenie Gminy.

Partnerzy:

Organizacje pozarządowe.

4. Źródła finansowania.

Warunkiem wprowadzania Strategii jest zapewnienie w corocznym budżecie Gminy określonych środków finansowych na realizację przyjętych zadań.

Podstawowe źródła finansowania działań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych należy zaliczyć:

1. środki własne samorządu;
2. środki z budżetu centralnego;
3. środki partnerów przedsięwzięcia;
4. środki funduszy krajowych (Fundusz Ochrony Środowiska, Krajowy Fundusz Mieszkalnictwa);
5. środki strukturalne Unii Europejskiej;
6. środki z funduszy celowych np. PFRON itp.
7. granty finansowe innych krajów.

Pamiętać należy, że możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego strategii zależą będą od następujących czynników:

1. wielkości środków przeznaczonych przez budżet państwa,
2. wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce,
3. zasad podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013,
4. grantów z krajów wysoko rozwiniętych i pożyczki Banku Światowego,
5. potencjału absorpcyjnego poszczególnych organizacji społecznych i instytucji,
6. zdolności przygotowanie i realizacji konkretnych projektów dla Gminy Żórawina w sferze społecznej,
7. budowy partnerstwa podmiotów uczestniczących w unijnych programach i procesie wdrażania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
8. rezerwy w budżecie Gminy środków na promocję i przygotowanie projektów rozwojowych.

5. Monitoring, ewaluacja i zarządzanie strategią.

Dokument Strategii, jako taki nie daje gwarancji, że zaplanowane cele przemienią się w efekty. Do tego konieczne jest wdrażanie Strategii, czuwanie nad jej realizacją i kontrolowanie jej przebiegu.

Wdrażanie Strategii w sposób właściwy wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Jednak zasadnicza odpowiedzialność w tej materii przypadnie na Wójta Gminy Żórawina. Nadzór merytoryczny nad realizacją poszczególnych działań będzie należał do Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i pracowników merytorycznych.

Sukcesywnie do głównego dokumentu strategii załączone będą programy i projekty dotyczące poszczególnych zadań.

Systematycznie prowadzona będzie analiza osiągniętych efektów. Raporty sporządzone z analizy realizacji strategii będą stanowiły podstawę dalszych prac diagnostycznych i planistycznych.

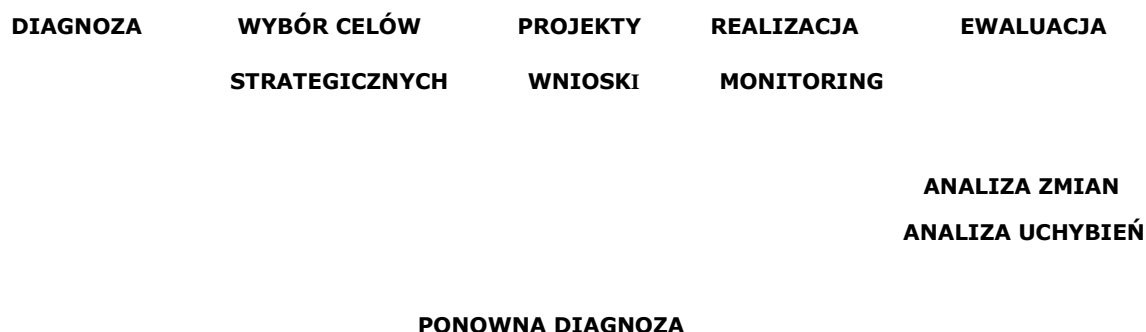
Uwarunkowania w postaci odległego horyzontu czasowego, prawdopodobne zmiany w strategiach krajowych i regionalnych, a także przyszłe wyniki okresowego monitorowania

Strategii narzucają konieczność jej aktualizacji, co 1-2 lata lub częściej – odpowiednio do zmian otoczenia.

Na koniec trzeba zaznaczyć, że realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych będzie uzależniona od wielu różnych czynników. Najważniejsze z nich to:

1. sytuacja finansowa Gminy,
2. kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania,
3. aktywność samych zainteresowanych, czyli mieszkańców Gminy.

Organizacja zarządzania i realizacją strategii

6. Wskaźniki stopnia efektywności strategii.

Zakłada się, że systematycznie prowadzona będzie analiza osiągniętych efektów. W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą, których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian.

Odpowiedzialni za wdrażanie strategii będą mogli korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju. Na przykład obszarze dotyczącym rynku pracy posługuje się następującymi wskaźnikami: udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo, udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych, - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.

W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności: dochody do dyspozycji gospodarstw domowych, dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,

- odsetek osób żyjących w ubóstwie, głębokość ubóstwa, udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację, jako złą lub bardzo złą.

W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia: liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej, liczba ludności z wykształceniem, co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

W obszarze polityki społecznej gminy na użytek niniejszej strategii można posługiwać się następującymi wskaźnikami.

Są to m.in. procentowe udziały: osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami, osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami, młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle osób, młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami ogóle osób, osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami, osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami, osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną na terenie Gminy. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców

gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień.

Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

Ekonomiczne: stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.

Społeczne: liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

7. Cechy programów i projektów.

Sukcesywnie do głównego dokumentu strategii załączane będą programy i projekty dotyczące poszczególnych zadań.

Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od

charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczająca na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miasta i Gminy I stosownymi uchwałami, lub zarządzeniami wójta które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

1. **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
2. **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym, jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie, – jako pożądane i

zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np..ograniczenie obszarów biedy).

5. **Celowość** - jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.